

Lilja Tatti ja Maaria Tuominen

Sairaanhoidajaopiskelijoiden kokemuksia Rokotusosaamisen perusteet -opintojakson sisällöstä

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Terveydenhoitaja AMK

Terveydenhoitotyö

Opinnäytetyö

19.3.2021

Tekijä	Lilja Tatti ja Maaria Tuominen
Otsikko	Sairaanhoitajaopiskelijoiden kokemuksia Rokotusosaamisen perusteet -opintojakson sisällöstä
Sivumäärä	35 sivua + 3 liitettä
Aika	19.3.2021
Tutkinto	Terveystieteiden kandidaatti
Tutkinto-ohjelma	Terveystieteiden kandidaatti
Ohjaajat	TtT, lehtori Anne Nikula
<p>Opinnäytetyömme tarkoitus oli luoda ja toteuttaa kysely, jolla selvitimme, miten opiskelijat kokivat tiedollisen osaamisensa ja rokotustaitojensa kehittyneen Rokotusosaamisen perusteet -opintojakson aikana. Halusimme myös saada selville, muuttuivatko opiskelijoiden asenteet tai mielikuvat opintojakson aikana, sekä oliko heillä kehittämisehdotuksia opintojaksolle tulevaisuudessa. Opinnäytetyömme tavoitteena oli ensisijaisesti hyvän rokotusosaamisen turvaaminen tulevaisuudessa varmistamalla opetuksen laadukkuus. Tätä kautta taataan terveydenhuollon ammattilaisten laadukas rokotusosaaminen ja edistetään kansalaisten terveyttä.</p> <p>Opinnäytetyössämme oli käytössä metodologinen triangulaatio, eli usean tutkimus- ja aineistonkeruumenetelmän käyttö yhden asian tutkimisessa. Käytimme suljettujen kysymysten analysoinnissa kvantitatiivisia menetelmiä hyödyksi ja sovelsimme kvalitatiivisia menetelmiä avointen kysymysten avaamiseen. Aineistomme kerättiin kyselylomakkeella, joka oli tehty Metropolia Ammattikorkeakoulun e-lomakepohjalle. Toteutimme kyselyn kahdeksalle sairaanhoitaja- ja ensihoitajaryhmälle, jotka olivat aloittaneet viidellä eri toteutuksella Terveystieteiden edistämisen -opintojakson vuoden 2020 lokakuun jälkeen. Ajankohta on luonteva opiskelijoille, jotka ovat suorittaneet opintojakson kokonaan loppuun. Opinnäytetyömme ohjaaja Anne Nikula lähetti helmikuussa 2021 linkin kyselylomakkeelle yhteensä 112:lle sairaanhoitaja- ja ensihoitajaopiskelijalle. Kyselylomake oli auki 12 vuorokautta ja siihen vastasi 14 henkilöä, jolloin saimme kyselyn lopulliseksi vastausprosentiksi 12,5 %.</p> <p>Opiskelijat kokivat rokotustietojensa vahvistuneen erityisesti kansallisen rokotusohjelman, rokottamisella ehkäistävien tautien sekä rokottamisen hyötyjen suhteen. Kokemukset rokotustaitojen vahvistumisesta olivat hieman eriäviä, sillä samaa mieltä siitä, oliko portfoliotehtävät tai muut tehtävät vahvistaneet vastaajien rokottamistaitoja, oli yhtä monta vastaajaa, kuin eri mieltä. Opintojakso oli vaikuttanut opiskelijoiden jo ennestään positiivisiin asenteisiin ja mielikuviin rokotuksista ja rokottamisesta joko positiivisesti, tai ei ollenkaan. Näin tulimme johtopäätökseen, että opiskelijat ovat olleet pääsääntöisesti tyytyväisiä Rokotusosaamisen perusteet -opintojakson sisältöön. Kehittämisehdotuksissa toivottiin erityisesti lähiopetuksen ja simulaatioharjoittelun järjestämistä opintojaksolla.</p> <p>Rokotusosaamisen perusteet -opintojaksoa ei ole ilmeisesti tarkasteltu vuoden 2016 jälkeen, ja olisi mielestämme hyvä tehdä tämän opinnäytetyön kaltainen tutkimus laajemmalle kohderyhmälle. Olisi tärkeää selvittää, mitä opiskelijat kokevat tarvitsevansa opintojaksolta, ja millaiset työskentelytavat olisivat opiskelijoiden mielestä toimivimpia.</p>	
Avainsanat	Rokottaminen, rokotusosaaminen, Rokotusosaamisen perusteet, rokotusosaamisen opetus

Author	Lilja Tatti and Maaria Tuominen
Title	Nursing Students' Experiences About the Content in Basics of Vaccination Competence Study Module
Number of Pages	35 pages + 3 appendices
Date	19 th of march in 2021
Degree	Bachelor of Health Care
Degree Programme	Public Health Nursing
Instructors	Anne Nikula, lecture, PhD
<p>The purpose of our thesis was to create and carry out a survey to find out, how students' intellectual knowledge and vaccination skills have developed during the study module of Basics of Vaccination Competence. We also wanted to find out if their views towards vaccinations and vaccinating had changed during the study module, and if they had suggestions regarding the development of the study module in the future. The main goal of our thesis was to ensure better vaccination competence in the future by confirming the quality of the education. It is possible to improve public health by guaranteeing good vaccination skills of health care professionals.</p> <p>In our thesis we had methodological triangulation, meaning we used several methods to research and collect material to examine one topic. We used quantitative methods to analyze the closed questions and applied qualitative methods to unwrap the open questions. Our material was collected by sending a questionnaire which was made by using an online form software of Metropolia University of Applied Sciences. We carried out the questionnaire to eight nursing and paramedic student groups that had started the study module of Health Promotion in five implementations after October 2020. It was the most natural time for the students to answer, because they had fully finished the study module. Our thesis instructor Anne Nikula sent the link to our questionnaire to 112 nurse and paramedic students in February 2021. The questionnaire was open 12 days and 14 people answered to it, so the final response rate was 12,5%.</p> <p>Students experienced that their knowledge about vaccinations had increased especially regarding national vaccination program, diseases that are prevented by vaccinating and benefits of vaccinating. Results about experiencing the strengthening of vaccination skills varied a bit. When asked if the portfolio assignments or other assignments had strengthened answerers' vaccinating skills, as many answerers agreed, as disagreed. The study module had influenced students' views towards vaccinations and vaccinating either positively or not at all. That lead us to a conclusion that the students have been mainly satisfied with the contents of Basics of Vaccination Competence study module. Development ideas from students contained especially wishes for contact studying and simulation practice.</p> <p>Apparently, the Basics of Vaccination Competence study module has not been inspected after 2016, so in our opinion it would be good to carry out a study similar to our thesis to a larger target group. It would be important to find out what students think they need from the study module and which working method the students of the time would find the most functional to work with.</p>	
Keywords	vaccination, vaccination competence, basics of vaccination competence, vaccination competence education

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Teoreettiset lähtökohdat ja tietoperusta	2
2.1	Rokottaminen	2
2.2	Rokotusosaaminen	3
2.3	Verkko-opiskelu ja Moodle-oppimisympäristö	4
2.4	Rokotusosaamisen perusteet -opintojakso	4
2.4.1	Rokottamisen tietoperusta	6
2.4.2	Rokotustaidot	7
3	Aikaisemmat tutkimukset rokotusosaamisesta	8
3.1	Tiedonhaku	8
3.2	Tutkimukset Suomessa	8
3.3	Tutkimukset ulkomailla	10
4	Opinnäytetyön tarkoitus, tavoitteet ja tutkimuskysymykset	11
5	Opinnäytetyön menetelmät ja empiirinen toteuttaminen	12
5.1	Menetelmälliset lähtökohdat	12
5.2	Kysely ja kyselylomake	13
5.3	Aineistonkeruu	14
5.4	Aineiston analysointimenetelmät	15
5.5	Taustatiedot	15
6	Tulokset	16
6.1	Sairaanhoitajaopiskelijoiden kokemukset rokotustietojen vahvistumisesta Rokotusosaamisen perusteet -opintojakson aikana	16
6.2	Sairaanhoitajaopiskelijoiden kokemukset rokotustaitojen vahvistumisesta Rokotusosaamisen perusteet -opintojakson aikana	20
6.3	Sairaanhoitajaopiskelijoiden asenteiden tai mielikuvien muuttuminen	22
6.4	Sairaanhoitajaopiskelijoiden kehittämis ehdotukset Rokotusosaamisen perusteet -opintojakson sisältöön	23
7	Pohdinta	24
7.1	Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset	24
7.2	Luotettavuus ja eettisyys	29
7.3	Kehittämis ehdotukset	30
7.4	Ammatillinen kasvu	31

Liitteet

Liite 1. Kyselylomakkeen kysymykset

Liite 2. Saatekirje

Liite 3. Kyselylomake

1 Johdanto

Tämä opinnäytetyö on osa Metropolia Ammattikorkeakoulun terveydenhoitajakoulutusta. Opinnäytetyössämme loimme ja toteutimme kyselyn, jolla selvitimme sairaanhoitajaopiskelijoiden kokemuksia Rokotusosaamisen perusteet -opintojakson sisällöstä. Halusimme selvittää, miten opiskelijat kokivat tiedollisen osaamisensa ja rokotustaitojensa vahvistuneen opintojakson aikana. Lisäksi kysyimme, miten opiskelijoiden mielikuvat tai asenteet ovat muuttuneet rokotteista ja rokottamisesta kohtaan opintojakson aikana, sekä onko opiskelijoilla ehdotuksia opintojakson kehittämiseen tulevaisuudessa.

Vuoden 2019 joulukuussa Kiinan Wuhanista lähti liikkeelle SARS-CoV2-viruksen aiheuttama COVID-19-tauti. Virus aiheuttaa äkillisen hengitystieinfektion, ja on jopa hengenvaarallinen yli 70-vuotiaille ja riskiryhmään kuuluville. Virus julistettiin maailmanlaajuisesti pandemiaksi maaliskuussa 2020. Suomessa on maaliskuuhun 2021 mennessä todettu yli 60 000 tapausta, ja kuolleita on hieman alle 800. Joulukuussa 2020 Euroopan unionin komissio hyväksyi koronarokotteen myynnin sen jäsenmaille, ja ensimmäiset koronavirusrokotteet saapuivat Suomeen 2020 joulukuun lopussa. Maaliskuun alkuun mennessä Suomessa molemmat koronavirusrokotteet on saanut lähes 85 000 ihmistä. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2021a; Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2021b; Sosiaali- ja terveysministeriö 2021; Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2020a.)

Koronaviruspandemian aikana rokotusten merkitys on korostunut, sillä koronavirusrokote antaa tehokkaan suojan viruksen aiheuttamaa tautia vastaan. Lisäksi influenssaa vastaan rokottautuminen on ollut hyvin tärkeässä roolissa pandemian aikana, koska vain riittävän rokotuskattavuuden avulla epidemiat voidaan pitää kurissa. Hyvän rokotusosaamisen tärkeys on korostunut myös, kun nopealla aikataululla rokotetaan suurta osaa väestöstä. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2021b; Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2020b; Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2019a.)

Opinnäytetyömme tavoitteena on ensisijaisesti hyvän rokotusosaamisen turvaaminen tulevaisuudessa varmistamalla opetuksen laadukkuus. Tätä kautta taataan terveydenhuollon ammattilaisten laadukas rokotusosaaminen ja edistetään kansalaisten terveyttä. Aihe kiinnostaa meitä, koska tulevina terveydenhoitajina koemme rokotusosaamisen olevan suuressa merkityksessä tulevassa työssämme. On tärkeää, että opiskelijat saavat rokottamiseen tarvittavat valmiudet jo opiskeluvaiheessa, jotta he pystyvät kehittämään taitojaan ennen työelämään siirtymistä.

2 Teoreettiset lähtökohdat ja tietoperusta

2.1 Rokottaminen

Rokottaminen on immuniteetin luomista rokotettavan elimistöön jotakin taudinaiheuttajaa vastaan. Rokote annetaan yleensä pistämällä, mutta toisinaan myös esimerkiksi nenäsumutteen, liuoksen tai kapselin muodossa. (Leino 2017.) Rokottamisella torjutaan erilaisia infektioitauteja ja niiden leviämistä sekä yksilö- että väestötasolla, ja näin ehkäistään myös epidemioiden syntymistä (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2019a).

Rokotteet ovat lääkevalmisteita, jotka sisältävät antigeenejä eli vaikuttavia aineita, joiden avulla elimistö muodostaa immuniteetin taudinaiheuttajaa vastaan. Osa rokotteista sisältää eläviä, taudinaiheuttamiskyvyltään heikennettyjä antigeenejä, ja osa ei sisällä eläviä antigeenejä ollenkaan. Antigeenien lisäksi rokotteissa on adjuvantteja eli apuaineita, jotka parantavat ainesosien liukenemistä, sekä rokotteiden tehoa ja säilyvyyttä. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2020a; Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2020b.)

Suomessa rokottaessa käytetään sosiaali- ja terveysministeriön laatimaa kansallista rokotusohjelmaa. Sen rokotteet ovat vapaaehtoisia ja maksuttomia, ja niiden järjestäminen on tartuntatautilain mukaan kuntien vastuulla (Tartuntatautilaki 1227/2016 § 44). Laajan rokotusohjelman avulla voidaan saavuttaa kattava laumasuoja, joka suojaa myös niitä, jotka eivät syystä tai toisesta voi rokottautua. Lisäksi moni tartuntatauti on hävinnyt Suomesta kokonaan rokotusohjelman ansiosta. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2019a.)

Kattavasta rokotusohjelmasta on hyötyä laajasti yhteiskunnallisella tasolla. Tiettyjen tautien ennaltaehkäisy rokotuksilla on taloudellisesti kannattavampaa, kuin itse tautien hoito terveydenhuollossa. Kun rokotukset vähentävät tartuntatautitapausten määrää, terveyspalveluiden käyttö niiltä osin on vähäisempää, ja se säästää yhteiskunnan varoja sekä terveydenhuollon resursseja muihin kohteisiin. Rokottaminen kattavan rokotusohjelman mukaan vähentää lisäksi sairauskuluja ja –poissaoloja. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2019a.)

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa rokotuksista määritellään, kenellä on lupa rokottaa. Rokottaa saa lääkäri, sekä asianmukaisen koulutuksen saanut sairaanhoitaja, terveydenhoitaja, kätilö tai ensihoitaja. Asetuksessa on myös linjattu, että jokaisesta annetusta rokotteesta tulee merkitä potilastietojärjestelmään rokotuksen päivämäärä, nimi, eränumero, pistoskohta, rokotustapa ja rokottaja. (Sosiaali- ja terveysministeriön asetus

rokotuksista 149/2017 § 6-7.) Asianmukainen koulutus pitää sisällään teoriaosaamisen ja käytännön taidot, jotka ovat saatavilla esimerkiksi Rokotusosaamisen koulutuskokonaisuudesta perusteiden ja syventävän osuuden muodossa. Erityisesti terveydenhoitajien on tärkeää suorittaa molemmat osuudet saadakseen tarpeeksi kattavat teoriatiedot ja käytännön taidot. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2020c.)

2.2 Rokotusosaaminen

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos on määritellyt rokotusosaamisen tarkoittavan kaikkia sellaisia rokotustietoja ja rokottamistaitoja, joilla rokotustoiminta on turvallista. Rokottajalla pitää olla ajantasaiset tiedot rokotteista ja niillä torjuttavista tartuntataudeista. Rokottajan pitää myös osata keskustella ja informoida rokotteista, rokottamisesta ja rokottamattomuudesta, sekä tunnistaa rokottamisen vasta-aiheet, varotoimet ja haittavaikutukset. Rokotusosaamiseen kuuluu myös kyky osata toimia aseptisesti ja oikeilla tekniikoilla, sekä kirjata rokotustapahtumat asianmukaisesti. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2019b.) Lisäksi on tutkittu, että tärkeinä henkilökohtaisina ominaisuuksina rokottajalla pidetään muun muassa rauhallisuutta, itsevarmuutta, turvallisuutta sekä kykyä lukea ja tulkita rokotettavaa asiakasta (Nikula & Hupli & Rapola & Leino-Kilpi 2009: 178).

Jokaisen rokotuksia antavan ammattilaisen tulee hallita edellä mainitut taidot ja käydä tarvittava koulutus voidakseen rokottaa. Sairaanhoidajapohjaisten ammattikorkeakoulututkintojen opiskelijoille sekä lisäopintoja tarvitseville terveydenhuollon ammattilaisille on ollut saatavilla vuodesta 2015 alkaen valtakunnallinen Rokotusosaamisen koulutuskokonaisuus. Sen tarkoituksena on tarjota sitä suorittaville henkilöille rokottamisen perustiedot teoriassa, sekä tarvittaessa mahdollisuus syventää osaamistaan. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2020c.) Rokotusosaamiseen liittyy myös laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä, jossa määrätään, että jokaisella terveydenhuollon ammattilaisella on velvollisuus täydentää koulutustaan ja kehittää ammatin vaatimia tietoja ja taitoja. Näiden seuranta ja koulutusten järjestäminen ovat työnantajan vastuulla. (Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä 559/1994 § 18.)

Rokotusosaaminen on olennaista erityisesti terveydenhoitajan ammatissa, sillä rokottaminen kuuluu yleensä nimenomaan terveydenhoitajan toimenkuvaan. Näin ollen terveydenhoitajan tulee hallita hyvin käytännön osaaminen, sekä tietää laajasti rokotteista ja rokottamisesta. Siksi on tärkeää, että alan opiskelijat suorittavat Rokotusosaamisen perusteet -opintojakson lisäksi myös Rokotusosaamisen syventäminen -opintojakson. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2020c; Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2019c.)

2.3 Verkko-opiskelu ja Moodle-oppimisympäristö

Verkko-opiskelulla tarkoitetaan opiskelua, joka tapahtuu verkkopohjaisessa oppimisympäristössä, ryhmätyöohjelmassa tai internetsivustolla. Oppimisympäristöt hyödyntävät teknologiaa mahdollistaakseen virtuaalisesti toteutettavan koulutuksen ja opetuksen. Opintojakson suoritus voi tapahtua joko osaksi tai kokonaisuudessaan verkkopohjaisessa oppimisympäristössä. Verkkopohjainen oppimisympäristö sisältää oikeat välineet verkkokurssien rakentamiseen sekä tarjoaa työkaluja osallistujien väliseen vuorovaikutukseen, ja lisäksi oppimisympäristöön saadaan myös sisällytettyä tehtäviä ja tenttejä, jolloin oppimisesta tulee monipuolista. Verkkokurssi on oppimisympäristön avulla toteutettu kurssi, jolle on asetettu tavoitteet, sisältö ja arviointikriteerit, jotka muodostavat koulutuksellisen kokonaisuuden. Verkkokurssityöskentely voi olla itsenäisesti tapahtuvaa tehtävien tekemistä ja niiden palauttamista opettajalle. Työskentelyaikataulu voi olla vapaampaa kuin perinteisesti tapahtuvassa opetuksessa. Verkossa tapahtuva opettaminen ja käytössä olevat oppimisympäristöt eivät muuta niinkään tavoitteita tai sisältöä, vaikka muuttavatkin opetuksessa käytössä olevia menetelmiä. Verkkoympäristössä tapahtuvassa opetuksessa korostuu opiskelijan halu ottaa vastuuta omasta oppimisestaan ja kehityksestään. Kun opiskelija on aktiivisessa roolissa, syntyy tuloksena uudenlaisia oppimiskokemuksia. (Keränen & Penttinen 2007; Koli 2008; Mäkitalo & Wallinheimo 2012.)

Moodle-oppimisympäristö helppokäyttöinen oppimisympäristö, joka on käyttäjälle ilmainen, sekä helposti muokattavissa erilaisten käyttäjien tarpeisiin. Oppimisympäristö on yleensä suorassa yhteydessä oppilaitosten järjestelmiin, jolloin oppilaitosten opiskelijoiksi tunnistautuneet pääsevät käsiksi oman koulunsa opintojaksoihin. Moodle-oppimisympäristö rakentuu opintojaksoista, joissa on erilaisia materiaaleja niin tekstin, kuvien kuin dokumenttien muodossa. Oppimisympäristöön saadaan myös luotua oppimista tukevia tehtäviä ja tenttejä. Moodle-oppimisympäristö on laajalti käytössä Metropolia Ammattikorkeakoulussa. (Mäkitalo & Wallinheimo 2012.)

2.4 Rokotusosaamisen perusteet -opintojakso

Rokotusosaamisen perusteet -opintojakso on osa valtakunnallista Rokotusosaamisen koulutuskokonaisuutta, joka on kokonaisuudessaan laajuudeltaan yhteensä kolme opintopistettä. Koulutuskokonaisuus on käytössä noin kahdessakymmenessä suomalaisessa ammattikorkeakoulussa, ja se on kehitetty yhteistyössä Metropolia Ammattikor-

keakoulun, Diakonia-ammattikorkeakoulun, Turun ammattikorkeakoulun sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa. Sosiaali- ja terveysministeriö on ollut rahoittamassa kehitystyötä. Opintojakso on näyttö teoreettisesta osaamisesta, ja opiskelijan tulee hankkia käytännön osaaminen niin harjoittelujaksoilta kuin erityisesti terveydenhoitajaopiskelijoille suositelluista simulaatioharjoittelusta. Koulutuskokonaisuus koostuu Rokotusosaamisen perusteista, joka kattaa kaksi opintopistettä, sekä Rokotusosaamisen syventämisestä, joka on laajuudeltaan yksi opintopiste. Suosituksena on, että ammattikorkeakoulussa opiskeleva sairaanhoitaja, kättilö, ensihoitaja tai terveydenhoitaja käyvät vähintään Rokotusosaamisen perusteet -opintojakson. Rokotusosaamista syventävä opintojakso on suositeltu erityisesti terveydenhoitajaopiskelijoille, sekä muille lisäopintoja tarvitseville terveydenhuollon ammattilaisille. Rokotusosaamisen perusteet -opintojakso on Metropolia Ammattikorkeakoulussa osa Terveyden edistäminen -opintojaksoa. (Rokotusosaamisen perusteet, syksy 2020; Nikula 2020; Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2020c.)

Rokotusosaamisen perusteet -opintojakson opetus tapahtuu täysin verkossa Moodle-oppimisympäristössä. Opintojakso koostuu kahdesta pääteemasta: rokottamisen tietoperustasta ja rokotustaidoista. Lisäksi opintojaksoon kuuluu myös Moodle-oppimisympäristössä tehtävä rokotusosaamisen tentti. Opintojakson materiaalit koostuvat pääsääntöisesti tekstistä, tehtävistä, sekä linkitetyistä materiaaleista tai liitteistä. Opintojaksolla on myös oppimisprosessia tukevia videotallenteita, kuvia, kirjallisuutta sekä muuta lähdemateriaalia. Opintojaksolla on yhteensä seitsemän tehtävää, joiden pääpaino on portfoliotyöskentelyyn liittyvissä tehtävissä. Lisäksi opintojaksolla on itsereflektiotehtäviä, joissa syvennetään opittua asiaa, sekä pop-up-tehtäviä, joissa esitetään erilaisia mahdollisia skenaarioita ja käydään läpi niissä toimimista. (Rokotusosaamisen perusteet, syksy 2020.)

Opintojakson työskentelytapana on portfoliotyöskentely, jonka on tarkoitus toimia opiskelijan oppimisen tukena sekä osaamisen näyttönä. Portfolion tarkoitus on kuvata opiskelijan oppimisprosessia ja osaamisen kehitystä, ja se auttaa kuvaamaan myös opiskelijan henkilökohtaisen osaamisen ja asiantuntijuuden tasoa. Portfoliotyöskentely tulee aloittaa heti opintojakson alussa. Portfolio koostuu prologista, jossa kerrotaan lyhyt esittely opiskelijasta, tämän oppimistavoitteista opintojaksolle, sekä rokotusosaamisen tärkeydestä omassa tulevassa ammatissa. Portfoliotehtäviä opintojaksossa on yhteensä kolme, ja tehtävien tulee sisältää tiivistetysti keskeiset asiat sekä käytetyt lähteet. Portfolion loppuun tulee epilogi, jossa on tarkoitus kuvata oppimisprosessia, kehitystä sekä

merkittävimpiä oppimiskokemuksia opintojakson aikana. Portfolio kootaan yhteen tiedostoon ja palautetaan Moodle-oppimisympäristöön ennen yksilötentin tekemistä, joka tehdään oppimisympäristössä. Sen suorittamiseen on aikaa 60 minuuttia, ja järjestelmä antaa satunnaisesti valitut 40 kysymystä. Tentti on suoritettu hyväksytysti, kun opiskelija on saanut vähintään 85 prosenttia vastauksista oikein. Opiskelija on suorittanut koko opintojakson hyväksytysti, kun hänen palauttamansa portfolio ja suorittamansa yksilötentti ovat arvioitu hyväksytyiksi. (Rokotusosaamisen perusteet, syksy 2020.)

2.4.1 Rokottamisen tietoperusta

Ensimmäisenä pääteemana opintojaksolla on rokottamisen tietoperusta, joka on laajuudeltaan yhden opintopisteen kokonaisuus. Rokottamisen tietoperusta -osuus koostuu viidestä pääteemasta, joita ovat *osaava rokottaja*, *miksi rokotamme*, *tunne rokotteet*, *kansallinen rokotusohjelma* sekä *erilaisten ryhmien rokottaminen*. Taulukossa 1 on esitetty rokottamisen tietoperustalle asetetut tavoitteet. (Rokotusosaamisen perusteet, syksy 2020).

Taulukko 1. Opiskelijalle asetetut tavoitteet Rokottamisen tietoperusta osuudelle (Rokotusosaamisen perusteet, syksy 2020).

Oman rokotusosaamisen ja kehittymishallinnon rokottajana arviointi.	Tietää ja osata perustella rokottamisen tarpeellisuus yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle.
Tuntee rokotuksin ehkäistävät taudit, osata kertoa niiden oireista, hoito-ohjeista sekä komplikaatioista.	Tietää miten hankittu immuniteetti muodostuu.
Tuntee eri rokotetyypit ja perusasiat eri rokotteiden koostumuksesta.	Osata selvittää mikä on kansallinen rokotusohjelma ja miten lainsäädäntö määrittelee rokottamista.
Tuntee kansalliseen rokotusohjelmaan kuuluvat rokotteet.	Osata arvioida rokottamisen ja rokottamatta jättämisen hyödyt ja haitat rokotuspäätöstä tehdessä.
Osata ohjata asiakasta uusimpaan näyttöön perustuvaan tietoon perustuen.	

Tällä osuudella on yhteensä kuusi tehtävää, joista kolme ovat portfoliotehtäviä, kaksi itsereflektiotehtäviä ja yksi pop-up-tehtävä. Ensimmäinen tehtävä on portfoliotehtävä *osaava rokottaja*, jossa tarkastellaan hyvän ja osaavan rokottajan piirteitä erityisesti Anne Nikulan vuonna 2011 julkaistun väitöskirjan ”Vaccination Competence – The Concept and Evaluation” pohjalta. Toisena tehtävänä on portfoliotehtävä rokotuksilla ehkäis-

tävistä taudeista, jossa tulee tehdä tiivistetyt muistiinpanot eri taudinaiheuttajista, rokotuksilla ehkäistävien tautien oireista, hoidosta, komplikaatioista, sekä taudin aiheuttajista, taudin tarttumisesta ja tartunnan ehkäisymistä. Kolmas tehtävä on itsereflektiotehtävä rokotuksilla ehkäistävien tautien esiintyvyydestä Suomessa ja ulkomailla. Tehtävässä tulee perehtyä ja pohtia polion esiintyvyyttä, sekä tarkistaa poliorokotteen viimeisimmät anto-ohjeet. Neljäs tehtävä on itsereflektiotehtävä *rokottamalla hankittu immuniteetti*, jossa pitää videoluennon avulla pohtia ja opiskella rokottamisen merkityksestä ja suojasta yksilölle. Viides tehtävä on portfoliotehtävä *kansallinen rokotusohjelma*, jossa pitää tehdä miellekartta tai taulukko, jossa kerrotaan rokotusohjelman rokotuksista, niiden antoaikatauluista, rokotuksilla ehkäistävistä taudeista ja rokotteen mahdollisista haittavaikutuksista. Kuudes tehtävä on pop-up-tehtävä *rokottamisen muistisäännöt ja poikkeamat rokotusohjelmassa*, jossa perehdytään rokotusohjelman poikkeavuuksiin ja rokottamisen muistisääntöihin. Tämän jälkeen tulee pohtia neljää tapausesimerkkiä ja kolmea väittämää aiheeseen liittyen. (Rokotusosaamisen perusteet syksy 2020.)

2.4.2 Rokotustaidot

Toisena päätemana opintojaksolla on rokotustaidot, joka on laajuudeltaan yhden opintopisteen kokonaisuus. Rokotustaidot-osuus koostuu kolmesta pääteemasta, ja näissä on aiheena: miten valmistaudutaan rokottamaan ja mitä tulee ottaa huomioon, miten rokottaa oikein ja turvallisesti, sekä miten toimia rokottamisen jälkeen. Taulukossa 2 on esitetty Rokotustaidot-osuudelle asetetut tavoitteet. (Rokotusosaamisen perusteet, syksy 2020.)

Taulukko 2. Opiskelijalle asetetut tavoitteet Rokotustaidot-osuudelle (Rokotusosaamisen perusteet, syksy 2020).

Osata kertoa asiakkaalle rokotussuosituksista ja perustella rokotusten hyötyjä	Osata kertoa asiakkaalle, mitä hänen tietoisella päätöksellään tarkoitetaan rokottamisen yhteydessä
Osata suunnitella ja toteuttaa asiakkaan tarpeista lähtevän rokotustilanteen	Tietää rokottamisen vasta-aiheet ja varoitukset
Osata rokottaa turvallisesti ja taitavasti halliten eri rokotustekniikat	Osata kirjata rokotukset oikein
Osata rokotteiden ja rokotusvälineiden asianmukaisen kuljettamisen, säilyttämisen ja hävittämisen	Osata seurata asiakkaan vointia rokottamisen jälkeen ja tehdä rokottamisen jatkosuunnitelman
Osata keskustella rokotusten mahdollisista haittavaikutuksista ja antaa hoito-ohjeita	Tunnistaa anafylaktinen reaktio, osata aloittaa siihen tarvittavat hoitotoimenpiteet ja toimittaa asiakas jatkohoitoon

Tässä osuudessa on yksi pop-up-tehtävä *rokottamisen vasta-aiheet*, jossa tulee lukea ja selvittää mitä tarkoittavat yleiset vasta-aiheet ja rokotekohtaiset vasta-aiheet, missä tilanteissa rokotuksia tulisi siirtää sekä mitkä tilanteet eivät estä rokottamista. Tämän jälkeen kysytään, saako kuudessa mahdollisessa skenaariossa rokottaa. (Rokotusosaamisen perusteet, syksy 2020.)

3 Aikaisemmat tutkimukset rokotusosaamisesta

3.1 Tiedonhaku

Tiesimme entuudestaan, että Rokotusosaamisen koulutuskokonaisuudesta on tehty opinnäytetöitä aikaisemminkin, joten aloitimme tiedonhaun etsimällä niitä Theseus-tietokannasta, joka on ammattikorkeakoulujen yhteinen tietokanta opinnäytetöille. Hakusanaalla *rokotusosaamisen koulutuskokonaisuus** löytyi yhteensä 34 tulosta. Tarkentamalla hakua hoitotyön tutkinto-ohjelmiin tuloksia löytyi 11, joista kahdessa oli tutkittu opiskelijoiden kokemuksia opintojaksosta Metropolia Ammattikorkeakoulussa. Lisäksi tiesimme entuudestaan myös, että Anne Nikula on kirjoittanut väitöskirjan rokotusosaamisesta sekä kirjoittanut artikkeleita aiheesta. Nämä löysimme yksinkertaisesti Google-haulla hakusanoilla *anne nikula väitöskirja*, sekä Theseus-tietokannasta hakusanoilla *rokotusosaamisen koulutuskokonaisuus**.

Rokotusosaamisen koulutuskokonaisuus on kehitetty käytettäväksi suomalaisissa ammattikorkeakouluissa, ja se on saatavilla suomen ja ruotsin kielellä, joten etsimme ulkomaalaisia tutkimuksia vain rokotusosaamiseen liittyen. Kansainvälisestä hoitotieteiden tietokannasta CINAHL Completesta löytyi monia tuhansia hakutuloksia eri hakusanayhdistelmillä, mutta tarkimmat 28 hakutulosta löytyivät hakuyhdistelmällä *vaccination skill* OR vaccination competence AND student**. Lääke- ja hoitotieteiden tietokannasta Ovidista löytyi lukuisia hakutuloksia erilaisilla hakusanoilla ja sanayhdistelmillä, kuten *vaccination skills*. Kuitenkaan emme löytäneet tarpeeksi relevantteja tutkimuksia opinnäytetyöhömme liittyen sieltä.

3.2 Tutkimukset Suomessa

Rokotusosaamisen koulutuskokonaisuudesta on tehty yhteensä kolme tutkimusta opinnäytetöinä: kaksi liittyen Rokotusosaamisen perusteet -opintojaksoon, ja yksi Rokotusosaamisen syventäminen -opintojaksosta. Kaisa Myllys ja Katri Patronen ovat tehneet

tutkimuksen opintojakson käyneiden opiskelijoiden kokemuksista vuonna 2015. Opinnäytetyö oli osa koulutuskokonaisuutta kehittänyttä Rokotusosaamisen koulutuksen ja rokotustoiminnan kehittäminen -hanketta (ROKOKO), ja tarkoituksena oli koota Rokotusosaamisen perusteet -opintojakson pilottivaiheessa olleiden opiskelijoiden mielipiteitä opintojaksosta. Tavoitteena oli tuottaa uutta tietoa opintojakson käyttökelpoisuudesta, merkityksestä, hyödyllisyydestä ja hyödynnettävyydestä raportin muodossa. Tutkimusmenetelmä oli kvantitatiivinen, ja apuna käytettiin kyselylomaketta. Aineiston analysoinnissa käytettiin lisäksi kvalitatiivisia menetelmiä. Tuloksien mukaan opiskelijat olivat kokeneet oppimistehtävät ja tentin hyödyllisinä oppimisen kannalta, ja ulkoasun selkeyden tärkeänä tekijänä mielekkyyden kannalta. Valtaosa oli saavuttanut itselleen asettamat tavoitteensa ja saanut mielestään tarpeeksi etukäteistietoa opintojaksosta. Osa puolestaan olisi kaivannut lisää tietoa etukäteen opintojakson suuresta työmäärästä, sekä tehtävien ja portfolion toteuttamisesta. (Myllys & Patronen 2015: 2, 18.)

Krista Viren ja Jenni Väänänen ovat tehneet opinnäytetyön opintojakson kehittämisestä opintojakson suorittaneiden opiskelijoiden arvioiden pohjalta vuonna 2016. Opinnäytetyö oli osa ROKOKO-hanketta ja se on toteutettu kyselytutkimuksena seitsemän eri ammattikorkeakoulun hoitotyön opiskelijoille. Tavoitteena opinnäytetyölle oli luoda valtakunnallisesti kattavaa tietoa ja kehittämissuhteita, joiden avulla voidaan kehittää Rokotusosaamisen koulutuskokonaisuutta. Opintojakson suorittaneita opiskelijoita pyydettiin vastaamaan sähköisellä lomakkeella palautekyselyyn, jonka aineisto analysoitiin kvantitatiivisesti ja avoimet kysymykset käsiteltiin kvalitatiivisin menetelmin. Tuloksista huomattiin opiskelijoiden olevan tyytyväisiä opintojakson sisältöön, toteutukseen ja toteutustapaan. Opiskelijat kokivat lähiopetuksen ja käytännön harjoitteluiden olevan suuressa roolissa, ja he toivoivat näiden jatkuvan myös jatkossa. Tulosten perusteella opintojakso on onnistuneesti kehittänyt opiskelijoiden rokotusosaamista ja vahvistanut aiempaa rokotusosaamista omaavien valmiuksia. Opinnäytetyön tuloksia käytettiin Rokotusosaamisen perusteet -opintojakson viimeistelyyn ja käyttöönottoon vuonna 2016. (Viren & Väänänen 2016: 2, 36-37.)

Anni Bomberg ja Marleena Lehto ovat tehneet opinnäytetyön Terveystieteiden opiskelijoiden kokemuksista Rokotusosaamisen syventäminen -opintojaksosta vuonna 2017. Opinnäytetyö perustui ROKOKO-hankkeeseen Rokotusosaamisen syventäminen -opintojaksosta. Opinnäytetyö toteutettiin määrällisen tutkimuksen Anne Nikulan keräämästä aineistosta vuosilta 2015 ja 2016. Opintojakson suorittaneilta terveystieteiden opiskelijoilta kysyttiin niin avoimia, kuin suljettuja kysymyksiä. Tulosten perusteella opiskelijat kokivat

opintojakson sisällön vastaavan odotuksia ja tavoitteita, ja opintojakso koettiin rokotusosaamista vahvistavana, mutta kuitenkin työläänä suorittaa. (Bomberg & Lehto 2017:1-2, 28-42.)

Anne Nikulan väitöskirjassa tutkittiin terveydenhoitajien ja valmistuvien terveydenhoitajaopiskelijoiden rokotusosaamista ja sitä heikentäviä ja vahvistavia tekijöitä. Tutkimuksen tavoitteena oli kehittää rokotusosaamiseen liittyvää koulutusta osaamistason ylläpitämiseksi ja parantamiseksi. Tutkimus oli kaksiosainen, joista ensimmäisessä kerättiin tietoa rokotusosaamisesta haastattelemalla, ja toisessa osaamista arvioitiin kyselyillä, jotka sisälsivät itsearviointia ja tiedon testaamista. Ensimmäisen osion tuloksien mukaan rokotusosaamista vahvistavia ja heikentäviä tekijöitä olivat muun muassa rokottajan henkilökohtaiset piirteet ja koulutus, rokotusympäristö ja rokotettava henkilö. Toisen osion lopputuloksena havaittiin taustamuuttajat huomioituna, että valmistuvien opiskelijoiden itsearvioitu osaaminen oli samalla tasolla, kuin ammatissa toimivilla terveydenhoitajilla. Sen sijaan tietotaso oli opiskelijoilla heikompi, kuin valmistuneilla hoitajilla. (Nikula 2011: 5, 30-32, 42-43.)

Anne Nikula, Ulpu Elonsalo, Annukka Armanto ja Heli Thomander ovat käsitelleet Rokotusosaamisen koulutuskokonaisuutta rokotusmyönteisyyden kannalta. He toteavat kirjoittamassaan artikkelissa, että riittävä, tehokas ja yhtenäinen koulutus rokottamisesta lisää rokotusmyönteisyyttä sekä ammattilaisilla että muillakin: kun rokottaja on saanut asianmukaisen ja kattavan koulutuksen, hän kykenee rokottamaan laadukkaasti ja antamaan tieteelliseen näyttöön perustuvaa ohjausta. Koulutuskokonaisuudesta kerrotaan, että se on saanut opettajilta ja opiskelijoilta hyvää palautetta, ja se on onnistunut tavoitteissaan, eli hoitajien rokotusosaamisen vahvistumisessa ja yhtenäistymisessä. (Nikula & Elonsalo & Armanto & Thomander 2020: 247, 249-250.)

3.3 Tutkimukset ulkomailla

Vuonna 2019 toteutettiin "Educating Vaccination Competence" (EDUVAC) -hanke kuudessa eri yhteistyö korkeakoulussa ympäri Eurooppaa. EDUVAC-hanke on Erasmus-ohjelman rahoittama ja sen tarkoituksena on tuottaa opetusmateriaalia rokotusosaamisen kehittämiseksi. Hankkeessa toteutettiin, tutkittiin ja kehitettiin terveydenhoitoalojen opiskelijoiden rokotusosaamisen verkkokoulutusta englanniksi. Verkkokoulutus toteutettiin kahdesti vuoden 2019 aikana ja se sisälsi kuusi eri aihealuetta liittyen rokotuksiin, rokotusosaamiseen ja eri rokotettaviin ryhmiin. Aineisto kerättiin verkkokurssin lopussa verkkokyselyllä, jossa kysyttiin niin suljettuja kuin avoimia kysymyksiä, ja siinä pyydettiin

myös kehittämisehdotuksia jatkoa varten. Tulosten perusteella vastaajista suurimman osan tieto rokottamisesta kasvoi verkkokurssin aikana, ja he olivat tyytyväisiä kurssiin ja sen sisältöön. Suurin osa kurssin suorittaneista koki verkkototeutuksesta olevan hyötyä heidän tulevassa ammatissa. (Perifanou ym. 2020: 267-271.)

Ranskassa on tehty tutkimus sairaanhoitajaopiskelijoiden tietämyksestä ja käsityksistä sairaanhoitajan toteuttamia influenssarokotuksia koskevasta laista, joka tuli voimaan vuonna 2008. Lain myötä sairaanhoitajat ovat saaneet alkaa antamaan influenssarokotuksia asiakkaille tietyin kriteerein. Tutkimus tehtiin kolmen sairaanhoitajakoulun opiskelijoille kyselyn muodossa. Kyselyssä selvitettiin opiskelijoiden tietämystä laista, käsityksistä ja asenteista sen toteuttamisesta käytännössä. Tuloksissa tarkasteltiin myös tietotason suhdetta luokka-asteeseen. Vastaajista 61 % oli tietoisia lain olemassaolosta, ja 45,7 % tiesi lain vaatimuksien sisällöstä. Asenne lakia kohtaan oli 75 prosentilla vastaajista myönteinen, ja rokotuksia jo antaneilla vastaajilla myönteinen asenne oli peräti 92,9 prosentilla. Toisen vuoden opiskelijat tiesivät laista eniten, ensimmäisen vuoden vähiten, ja kolmannen vuoden opiskelijat sijoituivat sille välille. (Desbouys & Grison & Launay & Loulergue 2015: 236-238.)

4 Opinnäytetyön tarkoitus, tavoitteet ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyö toteutettiin parityönä kahden lukukauden aikana vuosina 2020 ja 2021. Opinnäytetyömme tarkoitus oli luoda ja toteuttaa kysely, jolla selvitimme sairaanhoitajaopiskelijoiden kokemuksia Rokotusosaamisen perusteet -opintojakson sisällöstä. Halusimme myös saada selville, muuttuivatko opiskelijoiden asenteet tai mielikuvat opintojakson aikana, sekä onko heillä kehittämisehdotuksia opintojaksolle tulevaisuudessa. Opinnäytetyömme tavoitteena on ensisijaisesti hyvän rokotusosaamisen turvaaminen tulevaisuudessa varmistamalla opetuksen laadukkuus. Tätä kautta taataan terveydenhuollon ammattilaisten laadukas rokotusosaaminen ja edistetään kansalaisten terveyttä.

Tutkimuskysymyksemme ovat:

Kysymys 1. Miten sairaanhoitajaopiskelijat kokivat rokotustietojensa vahvistuneen Rokotusosaamisen perusteet -opintojakson aikana?

Kysymys 2. Miten sairaanhoitajaopiskelijat kokivat rokotustaitojensa vahvistuneen Rokotusosaamisen perusteet -opintojaksolla?

Kysymys 3. Muuttuivatko sairaanhoitajaopiskelijoiden asenteet tai mielikuvat rokotteita ja rokottamista kohtaan Rokotusosaamisen perusteet -opintojakson aikana?

Kysymys 4. Miten sairaanhoitajaopiskelijat kehittäisivät Rokotusosaamisen perusteet -opintojakson sisältöä?

5 Opinnäytetyön menetelmät ja empiirinen toteuttaminen

5.1 Menetelmälliset lähtökohdat

Kvantitatiivisen eli määrällisen tutkimusmenetelmän tavoitteena on usein tutkia syy-seuraussuhteita. Tutkimuskysymyksiä voivat olla esimerkiksi, miten paljon tai minkä vuoksi tiettyä ominaisuutta esiintyy tietyssä joukossa, millaista riippuvuutta kahden eri ilmiön välillä esiintyy, sekä minkälaiset tekijät selittävät tutkittavaa asiaa tai ilmiötä. Otanta on tutkimuksessa suuri, ja tutkijan ja tutkittavan suhde on etäinen. Luonteeltaan määrällinen tutkimus on objektiivinen ja teoriaa vahvistava, ja tutkimuksesta saadut johtopäätökset perustuvat aikaisempiin tutkimuksiin. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa laaditaan usein hypoteesi, ja tilastollisia menetelmiä käyttämällä arvioidaan myös tilastollista merkittävyyttä. Aineisto kerätään yleensä kyselylomakkeilla, strukturoiduilla havainnointilomakkeilla tai valmiista rekistereistä tai tilastoista, ja se on muodoltaan numeerista. Hoitotieteellisissä tutkimuksissa yleinen tapa kerätä aineistoa on survey-tutkimus, jossa tieto kerätään valmiiksi laadituilla kyselylomakkeilla. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013: 57, 60, 62.)

Kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimusmenetelmä käsittelee yleensä joko tuntematonta tutkimusaluetta, etsii uutta näkökulmaa jo olemassa oleviin tutkimusalueisiin, epäilee aiempia teorioita tai tutkimustapoja, tai pyrkii ymmärtämään jotakin asiaa tai ilmiötä. Tutkimuksen tavoitteena on löytää samankaltaisuuksia, eroja ja toimintatapoja. Kvalitatiiviselle tutkimukselle on ominaista tutkittavien harkinnanvarainen otanta, jotta tutkittavasta asiasta saadaan mahdollisimman monipuolinen kuva. Tutkijan ja tutkittavan suhde on läheinen, ja tutkija kerää ja analysoi tiedon itse. Aineistoksi riittää yleensä pieni otanta, ja se on muodoltaan sanallista. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013: 66-67, 73.)

Opinnäytetyössämme oli käytössä metodologinen triangulaatio, eli usean tutkimus- ja aineistonkeruumenetelmän käyttö yhden asian tutkimisessa (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013: 75). Käyttämämme menetelmä on suurimmaksi osaksi kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimusmenetelmä. Selvitämme survey-tyyppisellä kyselylomakkeella,

miten opiskelijat ovat kokeneet opintojakson sisällön ja ovatko opiskelijat huomanneet opintojakson muuttaneen asenteitaan ja mielipiteitään rokotuksia ja rokottamista kohtaan. Suhteemme vastaajiin on olematon, ja keräämämme aineisto tulee olemaan enimmäkseen numeerista. Opinnäytetyössämme on kuitenkin myös kvalitatiivisia piirteitä, sillä keräämme osan aineistosta avoimin kysymyksin, ja saamme näin myös sanallista materiaalia. Kvalitatiiviselle tutkimukselle ominaisesti pyrimme myös ymmärtämään tutkimaamme ilmiötä, eli opiskelijoiden kokemuksia.

5.2 Kysely ja kyselylomake

Päädyimme toteuttamaan opinnäytetyömme kyselynä, koska koimme sen olevan paras mahdollinen tapa saada konkreettista tietoa opiskelijoiden kokemuksista. Kyselyn etuja ovat mielestämme muun muassa se, että jokaisella vastaajalla on täysin samat kysymykset ja vastausvaihtoehdot, ja mahdollisuus tarkentaa itseään avoimissa kysymyksissä. Kyselylomake on myös helppo lähettää vastaajille, eikä aineiston kerääminen vie tiedon kerääjiltä aikaa. Tällöin on mahdollisuus kerätä tietoa myös suurella otannalla. Ajatteleme myös etuna olevan sen, että vastaaja saa täyttää kyselylomakkeen omassa rauhassaan ja oman aikataulunsa mukaan, emmekä me kyselylomakkeen luojina vaikuta vastaustilanteeseen mitenkään.

Kyselyssä on kuitenkin myös omat haittansa, kuten vastaajien vähäinen kiinnostus tai motivaatio vastata. Se saattaa laskea vastausprosenttia tai vääristää lopullista tulosta, jos vastaajat eivät vastaa huolellisesti ja täysin rehellisesti. Oman opinnäytetyömme kohderyhmä on laaja, sillä siihen kuuluu useampi toteutusryhmä, minkä vuoksi on mahdollista, että vastausprosentti jää matalaksi. Kuitenkin kyselyn edut ovat suuremmat kuin haitat, joten päädyimme käyttämään tätä aineistonkeruumenetelmää opinnäytetyössämme.

Saimme opinnäytetyömme ohjaajalta Anne Nikulalta edellisten samaa aihetta käsittelevien opinnäytetöiden aineistonkeruussa käytetyt kysymykset (Bomberg & Lehto 2017, Viren & Väänänen 2016). Opinnäytetyömme käsittelee opintojakson sisältöä, joten rajasimme vanhoista kysymyksistä muita aiheita käsittelevät kysymykset pois. Muotoilimme kyselylomakkeen kysymykset meitä kiinnostavista aiheista ja tutkimuskysymyksiämme vastaaviksi. Käytimme kysymysten luomiseen myös apuna opintojaksolle asetettuja tavoitteita siten, että jokaisesta tavoitteesta esitettiin vähintään yksi kysymys. Rakensimme kyselylomakkeen Metropolia Ammattikorkeakoulun e-lomakepohjalle, jonka käytöstä meillä kummallakaan ei ollut aikaisempaa kokemusta.

Pyrimme muotoilemaan kyselylomakkeen selkeäksi ja siistiksi, ja jaottelemaan samaa aihepiiriä koskevat kysymykset omiin selkeisiin osioihinsa. Sijoitimme laajimmat avoimet kysymykset kyselylomakkeen loppuun, koska ajattelimme niiden olevan haastavimpia ja eniten aikaa vieviä. Kysymyksiä luodessamme pyrimme huomioimaan muotoilussa puolueettoman näkökulman ja selkeän kirjoitusasuun, joka ei johdattele vastaajaa. Kyselylomakkeen kaikki kysymykset luotiin siten, että jokainen niistä on tarpeellinen ja hyödynnettävissä opinnäytetyön tekoprosessissa. Lisäksi huomioimme, etteivät kysymykset ole sisällöltään itseään toistavia.

Ennen varsinaista kyselyn julkaisemista toteutimme esitestauksen kolmelle tuttavallamme. Testauksessa laitoimme sekuntikellon päälle heti, kun testaja alkoi lukea kyselylomaketta ja päätimme ajastimen, kun testaja painoi ”valmis”-painiketta kyselylomakkeen lopussa. Saimme kyselylomakkeen vastausajan keskiarvoksi kahdeksan minuuttia. Testajat kokivat kysymysten asettelun ja sanamuodot ymmärrettävinä, ja ainoa tekemämme muutos testauksen jälkeen oli eri osioiden jaottelussa. Siirsimme mielikuvat ja asenteet -kohdan viimeiseksi ennen kehittämisehdotuksia, jolloin kyselylomakkeen rakenne ja osioiden järjestys muuttui loogisemmaksi.

Kyselylomakkeen alussa kysyimme vastaajista taustatietoja, kuten suoritettavan tutkinnon ja iän. Tämän jälkeen kyselylomakkeella kysyttiin kokemuksia opintojakson sisällöstä sekä suljetuilla että avoimilla kysymyksillä. Suurin osa suljetuista kysymyksistä oli muotoiltu väittämiksi, joihin valitsimme Likertin asteikon mukaiset vaihtoehdot täysin samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, ei samaa eikä eri mieltä, jokseenkin eri mieltä ja täysin eri mieltä, saadaksemme mahdollisimman monimuotoisen ja totuudenmukaisen jakauman osallistujien kokemusten välille. Kysyimme suljetuilla kysymyksillä ja avoimella kysymyksellä, oliko opintojakso vaikuttanut vastaajan asenteisiin tai mielikuviin rokotteista tai rokottamisesta. Lopuksi kysyimme avoimilla kysymyksillä kehittämisehdotuksia opintojaksolle. Kyselylomakkeen kysymykset ovat nähtävissä liitteessä 1.

5.3 Aineistonkeruu

Metodologiset valinnat määrittelevät miten tutkimus tehdään, ja näin saadaan valittua tutkimusmenetelmät, aineisto ja sen keruumenetelmät. Keräsimme aineistomme Metropolia Ammattikorkeakoulun sairaanhoitaja- ja ensihoitajaopiskelijoilta, ja kohderyhmäsämme oli 112 (N) opiskelijaa. Toteutimme anonyymien kyselyn Metropolia Ammattikorkeakoulun e-lomakepohjalla. Kyselylomakkeen kysymykset liittyivät Rokotusosaamisen perusteet -opintojakson sisältöön, asenteisiin tai mielikuviin ja kehittämisehdotuksiin, ja

näin ollen vastaavat opinnäytetyömme tutkimuskysymyksiin. Kyselylomake on nähtävissä liitteessä 3. Toteutimme kyselyn kahdeksalle sairaanhoitaja- ja ensihoitajaryhmälle, jotka olivat aloittaneet viidellä eri toteutuksella Terveiden edistämisen -opintojakson vuoden 2020 lokakuun jälkeen. Ajankohta on luonteva opiskelijoille, jotka ovat suorittaneet opintojakson kokonaan loppuun. Paras ajankohta kyselyn toteuttamiselle olisi ollut heti opintojakson päättymisen jälkeen, jolloin otollisin kohderyhmä olisi ollut kevään 2021 toteutukselle osallistuneet opiskelijat. Kuitenkin opinnäytetyömme toteutuksen aikana kevään opintojakso oli vielä kesken, minkä vuoksi kohderyhmäksi valikoitui edelliselle toteutukselle syksyllä 2020 osallistuneet opiskelijat.

Opinnäytetyömme ohjaaja Anne Nikula lähetti jokaiselle ryhmälle linkin kyselyyn ja saatekirjeen (liite 2) Terveiden edistämisen työtilojen kautta helmikuussa 2021. Tästä tuli myös ilmoitus opiskelijoiden sähköposteihin, jolloin kysely saavutti mahdollisimman monta kohderyhmän opiskelijaa. Opinnäytetyömme ohjaaja ei ole itse opettanut kyseisiä ryhmiä, vaan on saanut oikeudet työtiloihin kyselylinkin lähettämistä varten Metropolia Ammattikorkeakoulun koulutussuunnittelijalta. Kyselylomake oli auki 12 vuorokautta ja opinnäytetyömme ohjaaja lähetti tänä aikana kaksi muistutusviestiä kohderyhmän opiskelijoille alkuperäisen viestin lisäksi. Kohderyhmämme opiskelijoista 14 (n) vastasi kyselyyn, jolloin kyselymme lopulliseksi vastausprosentiksi muodostui 12,5 %.

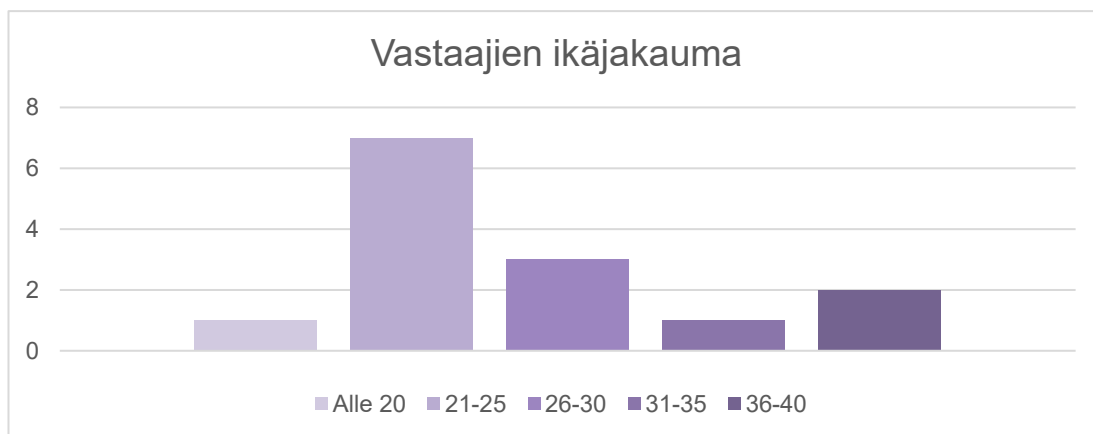
5.4 Aineiston analysointimenetelmät

Alkuperäinen suunnitelmamme oli analysoida suljetut kysymykset kvantitatiivisin menetelmin saadaksemme tiedon, miten opiskelijat olivat kokeneet opintojakson sisällön. Ollimme analysoineet avoimet kysymykset kvalitatiivisin menetelmin saadaksemme mahdollisimman kattavan kuvan opiskelijoiden kokemuksista suljettujen kysymysten ulkopuolelta. Kuitenkin koska vastausprosenttimme oli suhteellisen matala, käytimme apuna vain Metropolia Ammattikorkeakoulun e-lomakepalveluun muodostunutta raporttia. Sieltä saimme helposti näkyviin kaikkien vastaajien vastaukset kysymyksittäin. Kävimme e-lomakepalveluun tallennetut kysymykset yksitellen läpi ja kirjoitimme niistä tuloksiin lyhyet yhteenvedot.

5.5 Taustatiedot

Kyselylomake lähetettiin viidelle eri Terveiden edistämisen -opintojaksolle, yhteensä kahdeksalle ryhmälle, jotka koostuivat pääsääntöisesti sairaanhoitaja- tai ensihoitaja-

opiskelijoista. Kyselyyn vastasi 14 henkilöä. Vastaajista 85 % (n=12) olivat sairaanhoitajaopiskelijoita, ja kyselyyn oli myös vastannut yksi terveydenhoitajaopiskelija ja yksi kättilöopiskelija. Kysyimme myös esitiedoissa vastaajien ikähaarukkaa, kyselyyn vastanneista opiskelijoista yksi kertoi olevansa alle 20-vuotias ja 50 % (n=7) oli iältään 21-25-vuotiaita. Iältään 26-30-vuotiaita oli 21,4 % (n=3), yksi kertoi kuuluvansa 31-35-vuotiaisiin ja 14,3 % (n=2) kertoi olevansa iältään 36-40-vuotiaita. Vastaajien ikäjakauma on havainnollistettu kuviossa numero yksi.

Kuvio 1. Havainnollistava kuvio kyselyyn vastanneiden ikäjakaumasta.

6 Tulokset

6.1 Sairaanhoitajaopiskelijoiden kokemukset rokotustietojen vahvistumisesta Rokotusosaamisen perusteet -opintojakson aikana

Opintojakson sisältö -osiossa kysyimme kolme erilaista kysymystä liittyen sisältöön ja sen vastaavuudesta odotuksiin ja opintojakson tavoitteisiin, sekä sisällön rakenteen loogisuudesta. Suurin osa vastaajista, 64,3 % (n=9), oli jokseenkin samaa mieltä siitä, että opintojakson sisältö vastasi vastaajan omia odotuksia. Kyseisestä väittämästä kolme vastaaja oli täysin samaa mieltä, yksi vastaaja oli jokseenkin eri mieltä ja yksi vastaaja täysin eri mieltä. Opintojakson sisältö vastasi opintojaksolle asetettuja tavoitteita täysin neljän vastaajan mielestä. Suurin osa vastaajista (n=7) oli jokseenkin samaa mieltä, kaksi vastaajista ei ollut samaa eikä eri mieltä, ja yksi oli täysin eri mieltä. Viimeisessä osion kysymyksessä kysyimme, kokiko vastaaja sisällön rakenteen loogisena. Viisi vastaajaa (35,7 %) oli täysin samaa mieltä, ja myös toiset viisi vastaajaa oli jokseenkin samaa mieltä siitä, että sisällön rakenne oli looginen. Yksi vastaaja ei ollut väittämästä samaa eikä eri mieltä, kaksi (14,3 %) vastaajaa oli jokseenkin eri mieltä ja yksi täysin eri mieltä.

Kysyimme tiedollisesta osaamisesta yhteensä kaksitoista kysymystä muodossa ”osaamiseni vahvistui...”, ja yhden suljetun kyllä-ei-kysymyksen liittyen opintojaksolta hankittuun tiedolliseen osaamiseen. Nämä kysymykset ovat myös havainnollistettu alapuolella kuviossa numero kaksi.

Suurin osa vastaajista (71,4 %, (n=10)) oli täysin samaa mieltä siitä, että heidän tiedollinen osaamisensa vahvistui rokottamisen hyödyistä. Kolme vastaajaa oli väittämstä jokseenkin samaa mieltä, ja yksi opiskelija ei ollut samaa eikä eri mieltä. Väittämstä ”Osaamiseni vahvistui rokotteilla hankittavasta immuniteetista” täysin samaa mieltä oli kahdeksan vastaajaa (57,1 %), jokseenkin samaa mieltä viisi vastaajaa (35,7 %) ja ei samaa eikä eri mieltä oli yksi vastaaja. Vastaajista 11 (78,6 %) oli täysin samaa mieltä siitä, että heidän osaamisensa vahvistui rokotuksilla ehkäistävästä taudeista. Jokseenkin samaa mieltä väittämstä oli kolme vastaajaa. Myös väittämstä ”Osaamiseni vahvistui kansallisesta rokotusohjelmasta” täysin samaa mieltä oli 11 vastaajaa, ja jokseenkin samaa mieltä kolme.

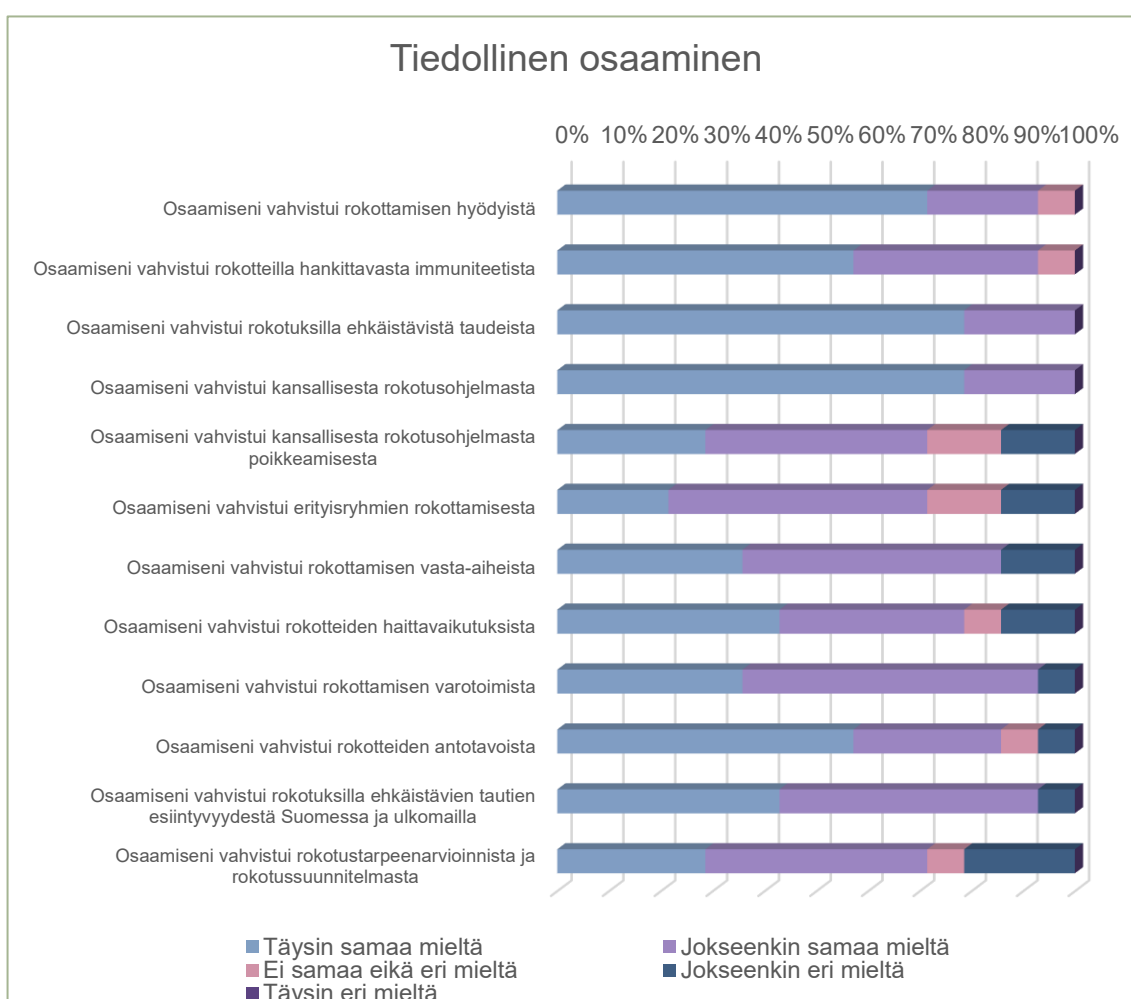
Väittämään ”Osaamiseni vahvistui kansallisesta rokotusohjelmasta poikkeamisesta” täysin samaa mieltä oli neljä (28,6 %), ja jokseenkin samaa mieltä kuusi (42,9 %) vastaajaa. Vastaajista kaksi (14,3 %) ei ollut samaa eikä eri mieltä, ja myös toiset kaksi olivat jokseenkin eri mieltä. Puolet vastaajista (n=7) oli jokseenkin samaa mieltä siitä, että heidän osaamisensa vahvistui erityisryhmien rokottamisen suhteen. Kolme vastaajista (21,4 %) oli täysin samaa mieltä, kaksi (14,3 %) ei ollut samaa eikä eri mieltä ja toiset kaksi olivat jokseenkin eri mieltä.

Väittämstä ”Osaamiseni vahvistui rokottamisen vasta-aiheista” puolet oli jokseenkin samaa mieltä. Täysin samaa mieltä oli viisi (35,7 %) vastaajaa, ja jokseenkin eri mieltä oli kaksi vastaajaa. Hieman alle puolet (42,9 %, (n=6)) vastaajista oli täysin samaa mieltä siitä, että heidän osaamisensa vahvistui rokotteiden haittavaikutuksista. Viisi vastaajaa oli jokseenkin samaa mieltä, yksi ei ollut samaa eikä eri mieltä ja kaksi jokseenkin eri mieltä.

Väittämstä ”Osaamiseni vahvistui rokottamisen varotoimista” täysin samaa mieltä oli viisi vastaajaa, jokseenkin samaa mieltä yli puolet vastaajista (57,1 % (n=8)), ja yksi vastaaja jokseenkin eri mieltä. Myös yli puolet (57,1 % (n=8)) vastaajista oli täysin samaa mieltä siitä, että heidän osaamisensa vahvistui rokotteiden antotavoista. Jokseenkin samaa mieltä väittämstä oli neljä (28,6 %) vastaajaa, yksi ei ollut samaa eikä eri mieltä,

ja yksi jokseenkin eri mieltä. Täysin samaa mieltä siitä, että vastaajien osaaminen vahvistui rokotuksilla ehkäistävien tautien esiintyvyydestä Suomessa ja ulkomailla oli hieman alle puolet vastaajista, eli 42,9 % (n=6). Puolet (n=7) oli jokseenkin samaa mieltä ja yksi jokseenkin eri mieltä. Väittämstä ”Osaamiseni vahvistui rokotustarpeen arvioinnista ja rokotussuunnitelmasta” oli täysin samaa mieltä neljä vastaajaa, jokseenkin samaa mieltä kuusi, ei samaa eikä eri mieltä yksi, ja jokseenkin eri mieltä kolme vastaajaa.

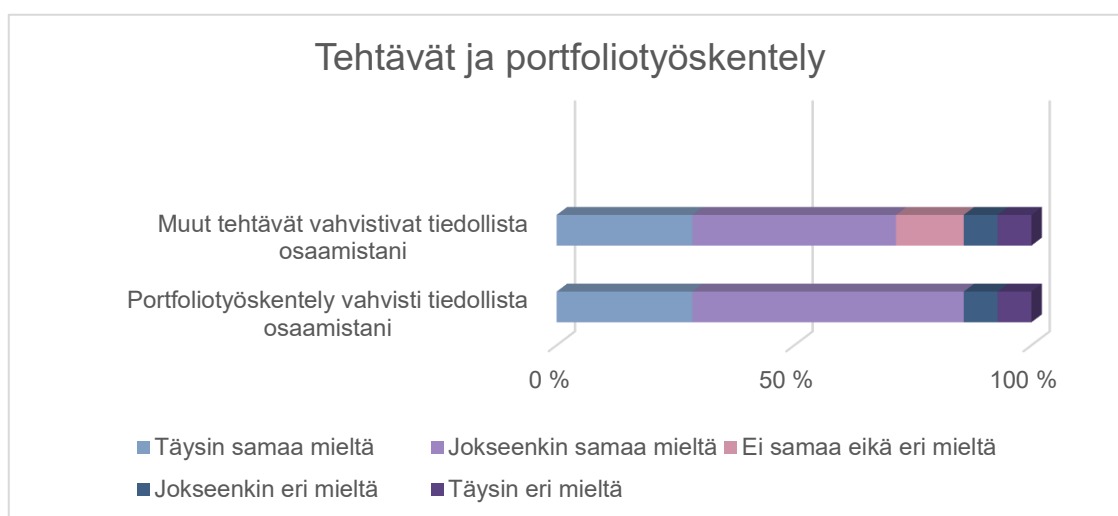
Osion viimeisessä kysymyksessä kysyttiin, kokivatko vastaajat saaneensa kaiken tarpeellisen tiedon rokottamisesta opintojaksolta. Suurin osa, eli 71,4 % (n=10) koki saaneensa kaiken tarpeellisen tiedon, ja 28,6 % (n=4) ei kokenut.

Kuvio 2. Havainnollistava kuvio tiedollisen rokotusosaamisen vahvistumisesta.

Kysyimme opintojakson tehtävistä ja portfoliotyöskentelystä kaksi kysymystä liittyen tiedolliseen osaamiseen ja kaksi rokotustaitoihin. Lopussa oli myös mahdollisuus antaa aiheesta avointa palautetta. Olemme kuitenkin eriyttäneet nämä kysymykset tulosten selkeyden kannalta, kaksi kysymystä liittyen rokotustaitojen vahvistamiseen ovat avattuna seuraavassa alaluvussa. Kysyimme, kokivatko vastaajat portfoliotyöskentelyn

vahvistaneen heidän tiedollista osaamistaan. Neljä opiskelijaa oli väittämän kanssa täysin samaa mieltä, yli puolet vastaajista (n=8) oli jokseenkin samaa mieltä, yksi kyselyyn vastannut opiskelija oli jokseenkin eri mieltä ja yksi opiskelija oli täysin eri mieltä. Kysyttäessä, miten muut opintojakson tehtävät vahvistivat vastaajan tiedollista osaamista, neljä vastaajista oli täysin samaa mieltä ja kuusi vastaajista jokseenkin samaa mieltä, kaksi vastaajaa ei ollut samaa eikä eri mieltä, sekä yksi kyselyyn vastannut opiskelija oli jokseenkin eri mieltä ja yksi opiskelija oli täysin eri mieltä. Tämä havainnollistettu alapuolella kuviossa numero kolme.

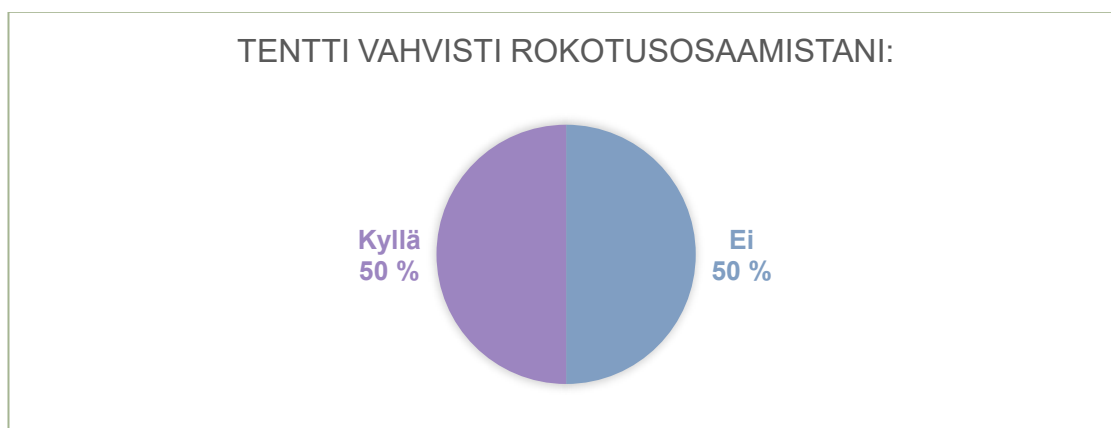
Kuvio 3. Havainnollistava kaavio tiedollisesta osaamisen vahvistumisesta liittyen opintojakson tehtäviin ja portfoliotyöskentelyyn.

Vastaajista puolet (n=7) antoi sanallista palautetta tehtävistä ja portfoliotyöskentelystä. Vastaajista yksi kertoi opintojakson tehtävien olleen mielestään monipuolisia, jonka hän koki hyvänä asiana. Portfoliotyöskentelyä pitivät omien sanojensa mukaan mielenkiintoisena ja hyödyllisenä kaksi vastaajaa. Yksi vastaajista kertoi suoraan, ettei pitänyt portfoliotyöskentelystä, ja piti tehtäviä turhan laajoina. Toinen vastaaja kertoi kyseisen työskentelytavan olleen hänelle uusi ja vaatineen aikaa asennoitumiseen ja tehtävänannon ymmärtämiseen. Kaksi vastaajaa eivät kertoneet kokemuksistaan tehtävistä tai portfoliotyöskentelystä, mutta vastaaja kertoi kuitenkin kaivanneensa käytännön simulaatioharjoittelua opintojaksolla, ja toinen vastaajista kritisoi sitä, että opintojakso suoritetaan täysin verkossa.

Kysyimme kolme suljettua kysymystä liittyen opintojakson tenttiin ja lopuksi annoimme mahdollisuuden antaa avointa palautetta. Kysymykseen ”Mielestäni tentti oli oppimistilanne”, suurin osa vastaajista vastasi kyllä (n=11), mutta kuitenkin kolme vastaajista

koki, ettei tentti ollut oppimistilanne. Suurin osa vastaajista (n=10) koki tentin vahvistaneen opintojaksolla opittua, ja kuitenkin osa vastaajista (n=4) koki ettei tentti vahvistanut opintojaksolla opittua. Kysyttäessä vahvistiko tentti vastaajien rokotusosaamista 50 % (n=7) koki, että tentti vahvisti rokotusosaamista ja 50 % (n=7) koki ettei tentti vahvistanut rokotusosaamista. Tämä on myös havainnollistettu alapuolella kuviossa numero neljä.

Kuvio 4. Havainnollistava kuvio miten opiskelijat kokivat tentin vahvistaneen rokotusosaamistaan.

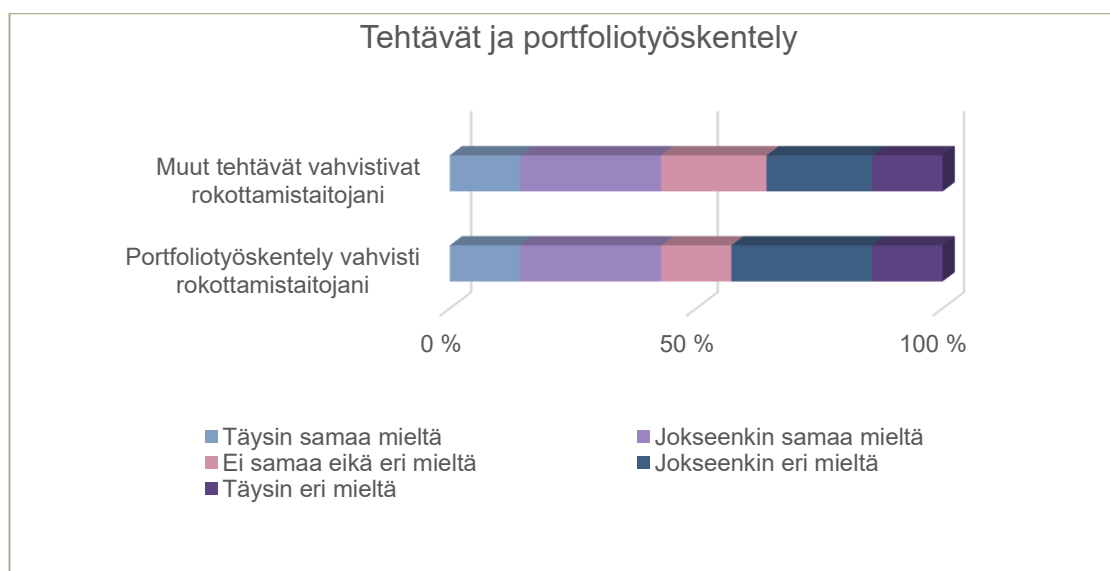
Vastaajista 42,8 % (n=6) antoi opintojakson tentistä sanallista palautetta. Yksi vastaaja kertoi yhdessä tenttikysymyksessä olleen asiavirhe. Tentin kysymyksessä oli esitetty väittämä, että vain tytöt saavat HPV- eli papilloomavirusrokotteen, johon vastaaja oli vastannut väittämän olevan väärä, kuitenkin tämä oli mennyt tentissä väärin. Näin ollen vastaaja ei ollut saanut pistettä oikeasta vastauksesta ja esitti huolensa, kuinka usein opintojakson tietojen ajantasaisuus tarkistetaan. Kolme vastaajaa piti tenttiä hyödyllisenä ja hyvänä, mutta yksi heistä olisi kaivannut informointia siitä, että tentin saa uusia vasta 24 tunnin jälkeen edellisestä yrityksestä. Yksi vastaaja piti tenttiä liian helppona, eikä kokenut, että tentin jälkeen opintojakson asiat olisivat olleet hallussa. Hän arveli vastauksessaan, että tentti oli tehty liian helpoksi siksi, että kaikki pääsisivät siitä läpi. Yksi vastaaja kertoi saaneensa tentistä täydet pisteet tehtyään sen Googlen avulla.

6.2 Sairaanhoidajaopiskelijoiden kokemukset rokotustaitojen vahvistumisesta Rokotusosaamisen perusteet -opintojakson aikana

Kysyimme kolme kysymystä rokotustaitoista muodossa ”osaamiseni vahvistui...”, ja yhden kyllä-ei-kysymyksen. Kysyttäessä, kokivatko vastaajat osaamisensa vahvistuneen rokotteiden käsittelyssä opintojakson aikana, yksi oli täysin samaa mieltä, yli puolet (n=8) vastaajista oli jokseenkin samaa mieltä, kolme vastaajista oli jokseenkin eri

mieltä ja kaksi vastaajista täysin eri mieltä. Kysymykseen kokiko vastaaja osaamisensa vahvistuneen rokotettavan ohjauksessa opintojaksolla, vain kolme oli väittämän kanssa täysin samaa mieltä, yli puolet (n=8) jokseenkin samaa mieltä, kaksi vastaajaa oli väittämän kanssa osittain erimieltä ja yksi opiskelija oli täysin eri mieltä. Kysymykseen kokivatko vastaajat osaamisensa vahvistuneen rokotustilanteessa toimimisessa, neljä oli täysin samaa mieltä väittämän kanssa, jokseenkin samaa mieltä yli puolet (n=8), yksi opiskelija oli jokseenkin eri mieltä ja yksi opiskelija oli täysin eri mieltä. Viimeiseksi kysyimme, kokivatko vastaajat saaneensa riittävästi valmiuksia rokottamiseen opintojaksolta, ja 57,1 % (n=8) koki saaneensa tarpeeksi valmiuksia rokottamiseen, kun taas 42,9 % (n=6) ei kokenut saaneensa tarpeeksi valmiuksia rokottamiseen opintojaksolta.

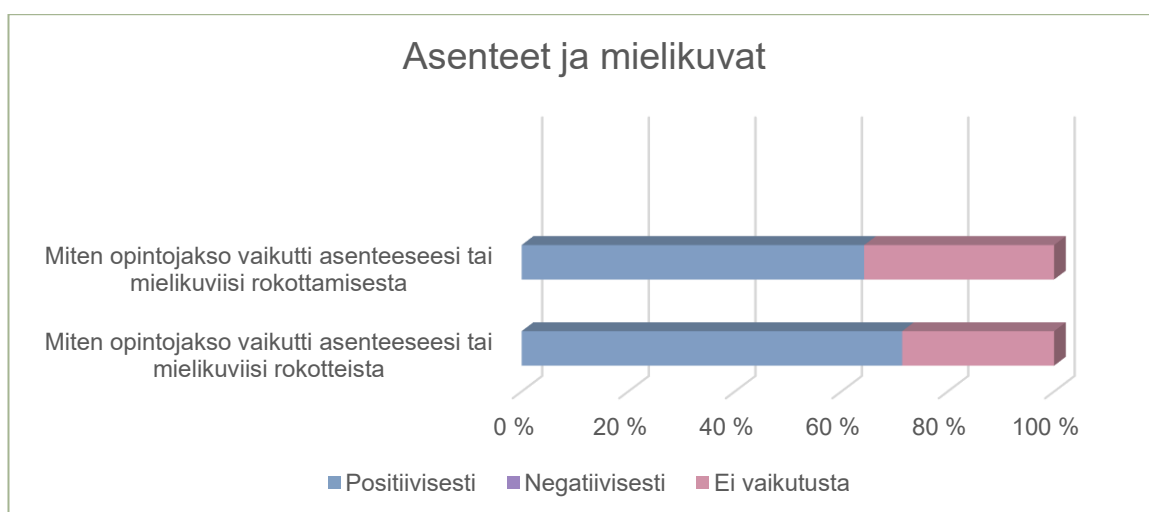
Kysyimme, kokivatko kyselyyn vastanneet opiskelijat portfoliotyöskentelyn vahvistaneen heidän rokottamistaitojaan opintojaksolla 14,3 % (n=2) olivat täysin samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä oli 28,6 % (n=4), 14,3 % (n=2) oli ei samaa eikä eri mieltä, jokseenkin eri mieltä oli 28,6 % (n=4) ja täysin eri mieltä oli 14,3 % (n=2). Kysyttäessä miten muut opintojakson tehtävät vahvistivat vastaajan rokotustaitoja, täysin samaa mieltä oli 14,3 % (n=2), jokseenkin samaa mieltä oli 28,6 % (n=4), ei samaa eikä eri mieltä 21,4 % (n=3), jokseenkin eri mieltä oli 21,4 % (n=3) ja täysin eri mieltä oli 14,3 % (n=2) vastaajista. Nämä tulokset ovat avattuna kuviossa numero viisi.

Kuvio 5. Havainnollistava kaavio rokotustaitojen vahvistumisesta liittyen opintojakson tehtäviin ja portfoliotyöskentelyyn.

6.3 Sairaanhoidajaopiskelijoiden asenteiden tai mielikuvien muuttuminen

Kysyimme kahdella suljetulla kysymyksellä, miten opintojakso vaikutti opiskelijoiden asenteisiin tai mielikuviiin rokotteista ja rokottamisesta. Annoimme myös mahdollisuuden avata vastaajien kokemuksia avoimella tekstikentällä. Suljetut kysymykset ovat havainnollistettu kuviossa numero kuusi. Kysyttäessä, miten opintojakso vaikutti vastaajan asenteeseen tai mielikuviiin rokotteista, 71,4 % (n=10) vastasi opintojakson vaikuttaneen positiivisesti, kun taas 28,6 % (n=4) vastasi, ettei opintojaksolla ollut vaikutusta omiin asenteisiin tai mielikuviiin rokotteista. Kysyttäessä, miten opintojakso vaikutti vastaajan asenteeseen tai mielikuviiin rokottamisesta, 64,3 % (n=9) kertoi opintojakson vaikuttaneen positiivisesti, kun taas 36,7 % (n=5) kertoi ettei opintojaksolla ollut vaikutusta omiin asenteisiin tai mielikuviiin rokottamisesta.

Kuvio 6. Havainnollistava kaavio opintojakson vaikutuksesta kyselyyn vastanneiden opiskelijoiden mielikuviiin tai asenteisiin.

Vastaajista 35,7 % (n=5) kertoi lisää sanallisesti opintojakson vaikutuksista omiin asenteisiin ja mielikuviiin. Kaksi vastaajaa kertoi opintojakson vahvistaneen heidän jo ennestään positiivisia asenteitansa tai mielikuvia rokotteisiin ja rokottamiseen liittyen. Myös kaksi vastaajaa kertoi opintojakson lisänneen tietoa rokottamisesta, ja toinen heistä kertoi ajatustensa pysyneen samana. Yksi vastaaja ei varsinaisesti vastannut kysymykseen, mutta kertoi vastauksessaan, että hänen mielestään ”kaikenlainen huuhaa” rokotusten suhteen, mitä opintojakson opiskelijoiden keskuudessa oli hänen mukaansa ilmennyt, on vaarallista, ja se tulisi karsia terveydenhoitoalojen koulutuksissa pois.

6.4 Sairaanhoidajaopiskelijoiden kehittämisehdotukset Rokotusosaamisen perusteet -opintojakson sisältöön

Viimeisessä osassa kysyimme neljä avointa kysymystä liittyen opintojakson kehittämiseen. Ensimmäinen kysymys oli ”Mitkä asiat opintojakson sisällöstä koit erityisen tärkeänä?” Sanallista palautetta opintojakson tärkeistä sisällöistä antoi puolet (n=7) vastaajista. Kolmen vastaajan mielestä tärkeää oli kansallinen rokotusohjelma. Yhden heistä vastauksessa ilmeni tärkeänä myös eri rokotetyypit. Portfolion teko oli yhden vastaajan mielestä merkittävää, koska siitä saa itselleen apuvälineen tulevaisuudessa. Rokottamalla ehkäistävät taudit olivat kahden vastaajan mielestä tärkeitä. Lisäksi yksi vastaaja piti tärkeänä rokotteiden haitoista ja hyödyistä kertomista rokotettaville.

Kysyttäessä, tulisiko vastaajan mielestä opintojaksolle lisätä jotain sisältöä, kysymykseen vastasi 57,1 % (n=8) vastaajista. Kaksi vastaajaa ei lisäisi opintojaksolle mitään, ja kaksi vastasi, ettei osaa sanoa. Yksi vastaaja haluaisi opintojaksolle lisättävän yhden laajan kirjallisen työn, joka suoritettaisiin yksilötehtävänä. Kolme vastaajaa toivoisi opintojaksolle lähiopiskelua ja käytännön harjoittelua. Yksi heistä kertoi kaipaavansa käytännön koetta rokotustilanteesta, toinen yhtä lähiopiskelupäivää ja rokotetekniikan harjoittelua, ja kolmas toivoi koko opintojakson muutettavan lähiopiskeluksi, ja kertoi verkko-opiskelun olevan mielestään ajanhukkaa.

Kysyttäessä, jättäisikö vastaaja jotain sisältöä pois opintojaksolta, hieman alle puolet (n=6) vastaajista antoi sanallista palautetta. Kolme vastaajista ei jättäisi mitään pois, ja kaksi vastasi, ettei osaa sanoa. Yksi vastaaja muuttaisi portfolioa keskittymään erityisesti kansalliseen rokotusohjelmaan ja opiskelijan osaamisen syventämiseen muun muassa rokotteista ja haittavaikutuksista, ja jättäisi vähemmälle aihealueet koskien rokotteiden tarpeellisuutta, antotapoja ja hyvän rokottajan piirteitä.

Kysyttäessä, miten vastaaja kehittäisi opintojaksoa tulevaisuudessa, 35,7 % (n=5) vastaajista antoi sanallista palautetta aiheesta. Yksi vastaajista vastasi, ettei osaa sanoa. Yksi vastaaja kehittäisi opintojaksoa lisäämällä laajan kirjallisen työn, simulaatioharjoittelua ja kirjallisen tentin Moodle-tentin lisäksi. Myös toinen vastaaja kaipaaisi opintojaksolle simulaatioharjoittelua rokotustilanteesta ja haittavaikutuksista. Yksi vastaaja kehittäisi opintojaksoa lisäämällä lähiopetusta ja haastetta, ja toinen lisäisi enemmän pop-up- ja interaktiivisia tehtäviä.

7 Pohdinta

7.1 Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset

Kyselylomake lähetettiin yhteensä 112:lle sairaanhoitaja- ja ensihoitajaopiskelijalle, jotka olivat suorittaneet opintojakson vuoden 2020 lopussa, ja kyselyyn vastasi lopulta 14 henkilöä. Vastaajista 85 % (n=12) oli sairaanhoitajaopiskelijoita, ja lisäksi kyselyyn oli vastannut yksi terveydenhoitajaopiskelija ja yksi kättilöopiskelija. Vaikka kyselylomake lähetettiin kahdeksalle sairaanhoitaja- ja ensihoitajaryhmälle, yksikään ensihoitajaopiskelija ei vastannut kyselyyn. Tämä saattaa mielestämme selittyä sillä, ettei rokotusten suunnittelu tai rokottaminen ole suuressa roolissa tavanomaisessa ensihoitajan työssä. Lisäksi matala vastausprosentti koko kyselyyn saattaa selittyä sillä, että opiskelijat olivat jo suorittaneet opintojakson loppuun ennen kyselylomakkeen lähettämistä. Näin ollen opintojakso ei ehkä ollut enää tuoreessa muistissa, eikä vastaaminen tuntunut heistä ajankohtaiselta.

Vastaajista suurin osa oli alle 30-vuotiaita. Ikähaarukka havainnollistaa hyvin tyyppillisintä ikäjakaumaa ammattikorkeakouluissa, sillä suurin osa ammattikorkeakoulujen opiskelijoista on noin 20-30-vuotiaita (Haapamäki 2018).

Enemmistö vastaajista oli joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että opintojakson sisältö vastasi heidän omia odotuksiaan, opintojaksolle asetettuja tavoitteita sekä siitä, että sisällön rakenne oli looginen. Näin ollen vastaajat ovat olleet pääosin tyytyväisiä opintojakson sisältöön, ja pitänyt sitä rakenteellisesti loogisena ja tavoitteita vastaavana.

Vastaajista yli puolet vastasi olevansa joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä väittämistä, joissa kartoitettiin vastaajien tiedollisen osaamisen vahvistumista. Tämän perusteella voitaisiin päätellä, että vastaajat olisivat saaneet opintojaksolta riittävästi tietoa eri rokotteiden ja rokottamisen osa alueista. Kuitenkin kysyttäessä erikseen osion lopussa, kokivatko vastaajat saaneensa kaiken tarpeellisen tiedon rokottamisesta opintojaksolla, 71,4 % vastaajista vastasi myöntävästi, ja 28,6 % kieltävästi. Mielestämme oli mielenkiintoista huomata, että vaikka väittämistä jokseenkin tai täysin eri mieltä oli ollut pääsääntöisesti ainoastaan yksi tai kaksi vastaajaa, kuitenkin viimeisessä kysymyksessä tiedollisesta osaamisesta neljä vastaajaa ei kokenut saaneensa kaikkea tarpeel-

lista tietoa opintojaksolta. Tämä voi kuitenkin selittyä sillä, että vastaajat olisivat kaivanneet vielä jotain sellaista tietoa lisää, mitä opintojaksolla ei käsitelty, vaikka eivät myöhemmissä vastauksissa sitä kysyttäessä tuoneet ilmi.

Rokottamistaidot-osion ensimmäisessä kysymyksessä, jossa kysyttiin, kokivatko vastaajat osaamisensa vahvistuneen rokotteiden käsittelyssä opintojakson aikana, oli eniten hajontaa. Täysin tai jokseenkin samaa mieltä oli yhdeksän vastaajaa, ja jokseenkin tai täysin eri mieltä oli viisi. Suurin osa koki osaamisensa vahvistuneen rokotettavan ohjauksessa. Suurin osa koki myös osaamisensa vahvistuneen rokotustilanteessa toimimisessa. Kuitenkin kysyttäessä, kokivatko vastaajat saaneensa riittävästi valmiuksia rokottamiseen opintojaksolta, kahdeksan vastasi kyllä, ja kuusi ei.

Viimeisen kysymyksen vastaukset eroavat osion aiempien kysymysten vastauksista. Mielestämme tämä voi johtua siitä, että ensimmäiset kysymykset koskevat ohjausta ja rokotustilanteessa toimimista, jota käsitellään opintojaksolla teoriassa. Viimeinen kysymys taas koskee rokottamisen valmiuksia ylipäätään, ja on mahdollista, että osa vastaajista ei koe pelkän teoriassa opiskelun riittävän valmiuksien saamiseen, vaan olisi kaivannut käytännön harjoittelua aiheesta. Ristiriitaa vastauksissa voi selittää myös se, että opintojaksolla kyseisessä osiossa oli aiheeseen liittyen vain yksi pop-up-tehtävä, ja paljon luettavaa materiaalia, jotka eivät olleet välttämättömiä tehdä opintojakson suorittamiseksi. Tällöin on mahdollista, että vastaajat ovat priorisoineet opintojaksolla pakolliset portfoliotehtävät muun materiaalin edelle. Yksi mahdollisuus pohtimallamme hajonnalle on myös se, etteivät kaikki vastaajat ole vastanneet aiempiin kysymyksiin täysin huolellisesti tai rehellisesti.

Enemmistö vastaajista oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että portfoliotyöskentely ja muut tehtävät vahvistivat heidän tiedollista osaamistaan. Kysyttäessä vahvistiko portfoliotyöskentely tai muut tehtävät vastaajien rokottamistaitoja, hajontaa oli paljon. Hajonta voi selittyä sillä, että jokaisella on omanlaisensa tapa omaksua tietoa. Osa voi tarvita enemmän käytännön harjoittelua, kun taas osa oppii lukemalla ja tehtäviä tekemällä. Myös vastaajien käsitykset rokottamistaidoista voivat olla toisistaan poikkeavia.

Puolet vastaajista antoi sanallista palautetta tehtävistä ja portfoliotyöskentelystä. Useampi vastaaja kertoi työskentelytavan olleen mielekäs ja monipuolinen, ja ainoastaan yksi vastaaja kertoi, ettei ollut pitänyt portfoliotyöskentelystä ollenkaan. Lisäksi yksi vastaaja kertoi työskentelytavan olleen uusi, ja että hänellä oli mennyt aikaa asennoitua portfoliotyöskentelyyn ja ymmärtää tehtävänantoja. Hajonta todentaa sitä, että ihmisillä on erilaisia mieltymyksiä ja tapoja työskennellä ja oppia. Opintojakso on käytössä

useissa ammattikorkeakouluissa, ja sen suorittaa vuosittain tuhannet eri opiskelijat, joloin valittu työskentelytapa ei voi mitenkään miellyttää kaikkia. Opiskelijoiden tulee korkeakouluopinnoissa mukautua eri työskentelytapojen käyttöön ja mahdollisuuksien mukaan hyödyntää omia hyväksi havaittuja tapojaan ja tekniikoitaan opiskelussa.

Suurin osa vastaajista koki tentin oppimistilanteena, ja myös koki sen vahvistaneen opintojaksolla opittua. Puolet vastaajista koki tentin vahvistaneen rokotusosaamistaan, ja toiset puolet taas ei kokenut. Hajontaan voi vaikuttaa vastaajien oma valmistautuminen tenttiin. Jos tenttiin on valmistautunut lukemalla hyvin koko opintojakson sisällön, ei siitä välttämättä tule enää uutta tietoa. Sen sijaan, jos tenttiin lukeminen on jäänyt vähäisemmälle, tentistä varmasti oppii uutta. Lisäksi kyky omaksua uutta tietoa vaikuttaa opiskelijan kokemukseen siitä, minkä hän kokee oppimistilanteena.

Melkein puolet vastaajista antoi sanallista palautetta opintojakson tentistä. Näistä puolet pitivät tenttiä hyödyllisenä. Eräs vastaaja ei suoranaisesti vastannut kysymykseen, mutta mainitsi tehneensä tentin Googlen avulla ja saaneen täydet pisteet. Mielestämme tämä maininta voi tarkoittaa, että tentti oli vastaajan mielestä joko liian helppo tai vaikea, koska hän käytti sen tekemiseen hakukonetta. Opintojaksolla kuitenkin tarjotaan opiskeltavaksi kaikki materiaali, jolla tentti on mahdollista läpäistä ilman tarvetta ulkopuoliselle avulle. Tentti tehdään opintojakson lopussa omalla ajalla ilman valvontaa, jolloin opiskelija voi itse tehdä päätöksen, käyttääkö apuna esimerkiksi hakukonetta vai suorittaako tentin opintojaksolle suunnitellulla tavalla. Voi olla, että kyseisen vastaajan mielestä tämä mahdollisuus tekee tentistä liian helpon, kun täydet pisteet voi saada ilman valmistautumistakin. Kuitenkin mielestämme sillä, kummalla tavalla opiskelija päättää suorittaa tentin, ei ole juurikaan merkitystä oppimisen kannalta. Tentti on kummassakin tapauksessa varmasti oppimistilanne, sillä opiskelija prosessoii uutta tietoa väistämättä jollain tavalla. Tentin suorittaminen ei kuitenkaan takaa opiskelijan täydellistä oppimista rokotteista ja rokottamisesta, kuten eräs toinen vastaaja huomautti.

Yhdessä tenttikysymyksessä oli virheellinen väittämä siitä, että vain tytöt saavat HPV-eli papilloomavirusrokotteen. Eräs vastaaja huomautti tästä, sillä hänen oikea ajantasainen vastauksensa oli ollut tentin mukaan väärin. Vastaajat ovat suorittaneet opintojakson syksyllä 2020, ja muutos HPV-rokotteen antamisesta kaikille sukupuolille on tullut myös syksyllä 2020 (THL 2020d). On siis todennäköistä, että syyslukukauden opintojakson sisällöt ja tentit ovat tehty valmiiksi ennen tätä muutosta, eikä ajantasainen tieto ole ehtinyt kyseiselle toteutukselle.

Kukaan vastaajista ei kokenut opintojakson vaikuttaneen omiin asenteisiin tai mielikuviin rokotteista ja rokottamisesta negatiivisesti. Suurin osa koki opintojakson vaikuttaneen positiivisesti omiin asenteisiin ja mielikuviin sekä rokotteista että rokottamisesta, ja pieni osa ei kokenut vaikutusta ollenkaan. Kyseiset vastaajat kertoivat avoimessa kysymyksessä asenteidensa ja mielikuviensa olleen positiivisia jo alun perin, joten näin ollen kaikkien opiskelijoiden asenteet tai mielikuvat muuttuivat opintojakson aikana joko positiivisimmiksi, tai pysyivät ennallaan. Mielestämme pääosin positiivisia asenteita vahvistaa opintojakson täysin faktatietoihin perustuva sisältö. Jos esimerkiksi opiskelija on ennen opintojaksoa kokenut ennakkoluuloista johtuvaa epäröintiä liittyen rokotuksiin tai rokottamiseen, voi tieteellisesti perusteltu faktatieto rokotusten ja rokottamisen tarpeellisuudesta muuttaa näitä ennakkoluuloisia ajatuksia ja mielikuvia. Opintojakson on tärkeää pohjautua tieteellisesti tutkittuun tietoon, koska näin saadaan opiskelijat pohtimaan omia asenteitaan ja mielikuviaan ajantasaisen faktatiedon pohjalta. Rokottajan oma asenne rokotuksiin ja rokottamiseen on tärkeässä roolissa myös siinä, miten rokotettavat kokevat rokottamistilanteen. Positiiviset rokottamiskokemukset vaikuttavat pitkällä aikavälillä myös koko väestön rokotemyönteisyyteen, ja sitä kautta riittävään rokotuskattavuuteen ja väestön hyvään terveyteen.

Opiskelijat pitivät opintojakson sisällöistä tärkeimpinä kansallista rokotusohjelmaa, eri rokotetyyppejä ja rokotteilla ehkäistäviä tauteja. Lisäksi portfolio työskentely koettiin hyödyllisenä, sillä siitä saa eräänkin vastaajan mielestä halutessaan apuvälineen itselleen tulevaisuudessa. Erityisesti portfoliotehtävää kansallisesta rokotusohjelmasta tehtäessä opiskelijan tulee hankkia tietoa eri rokotteista, niillä ehkäistävästä taudeista ja haittavaikutuksista. Tehdessään tehtävän huolellisesti, opiskelija voi halutessaan hyödyntää sitä apuvälineenä tulevassa työssään.

Vaikka suurin osa vastaajista ei lisäisi opintojaksolle mitään sisältöä, useampi vastaaja kertoi toivovansa lähiopiskelua tai käytännön harjoittelua opintojaksolla. Opintojakso on kuitenkin suunniteltu toteutumaan kokonaan verkko-opiskeluna, eikä lähiopetusta tulla järjestämään Rokotusosaamisen perusteet -opintojaksolla ainakaan lähitulevaisuudessa. Lisäksi opintojakson on tarkoitus olla näyttö teoreettisesta osaamisesta, ja opiskelijan tulee hankkia käytännön osaaminen joko harjoittelujaksoilta tai lähiopetusta sisältävältä Rokotusosaamisen syventäminen -opintojaksolta (Nikula 2020). On ymmärrettävää, ettei pelkkä teoriaopiskelu takaa hyvää rokotusosaamista, mikä saattaa aiheuttaa osassa opiskelijoista tunteen rokotusosaamisen opintojen puutteellisuudesta tällä opintojaksolla.

Kuten aiemmin on tullut ilmi, opiskelijat kehittäisivät opintojaksoa tulevaisuudessa lisäämällä käytännön harjoittelua ja lähiopetusta erityisesti liittyen rokotus- ja haittavaiikutustilanteissa toimimiseen. Opintojakson tehtäviä pitäisi muutaman vastaajan mielestä muokata tai lisätä niihin haastetta. Kyselyn vastausprosentti oli kuitenkin matala, ja edellä mainitut kehittämissuositukset opintojakson tehtävistä tulivat ilmi vain yksittäisten vastaajien vastauksissa, joten ne eivät kerro opiskelijoiden yleisistä toiveista.

Saamiamme tuloksia vahvistaa myös se, että Myllys ja Patronen, sekä Viren ja Väänänen ovat saaneet opinnäytetöissään vuosina 2015 ja 2016 samankaltaisia tuloksia. Eri-tyisesti samankaltaisuuksia löytyi sisältöön ja työskentelytapaan liittyen. Sisällön on koettu vastaavan opintojaksolle asetettuja tavoitteita ja omia odotuksia. Portfoliotehdävät on koettu hyödyllisinä ja hyvinä myös näissä opinnäytetöiden tuloksissa. Lisäksi omassa opinnäytetyössämme on saatu erityisesti tiedolliseen osaamiseen liittyen samankaltaisia tuloksia, kuin Virenin ja Väänänen tekemässä opinnäytetyössä vuonna 2016. (Myllys & Patronen 2015: 41-42; Viren & Väänänen 2016: 22-35.)

Simulaatioharjoittelua on pidetty tärkeänä molemmissa aiemmissa opinnäytetöissä, ja omassammekin tuli esille opiskelijoiden toiveet sen järjestämisestä. Viren ja Väänänen toteavat kuitenkin opinnäytetyössään, ettei simulaatioharjoittelun ole havaittu vaikuttaneen opintojakson tavoitteiden saavuttamiseen, vaikka opiskelijat ovatkin pitäneet sitä tärkeänä. Yksi selkeimmistä eroavaisuuksista tuloksissa aiempiin verrattuna oli sisällön rakenne ja sen loogisuus. Vuonna 2015 opiskelijat olivat kokeneet rakenteen epäloogisena, ja vuonna 2016 osioiden erottelua oli pidetty epäselvänä. Omassa opinnäytetyössämme valtaosa opiskelijoista oli kuitenkin sitä mieltä, että sisällön rakenne on looginen, joten todennäköisesti joko opintojakson suunnittelussa tai opiskelijoiden kokemuksissa on tapahtunut muutos aiempaan verrattuna. (Myllys & Patronen 2015: 41-42; Viren & Väänänen 2016: 22-35.)

Opinnäytetyömme päätavoitteena oli varmistaa opiskelijoiden laadukas opetus ja näin myös laadukas rokotusosaaminen tulevaisuudessa. Koemme opinnäytetyömme vastaavan laatimaamme tavoitetta, sillä kaikki kyselyyn vastanneet opiskelijat olivat pääsääntöisesti tyytyväisiä opintojakson sisältöön. Kaikilla opintojakson suorittaneilla on myös mahdollisuus suorittaa Rokotusosaamisen syventäminen -opintojakso. Näillä mahdollisuuksilla jokaisen opiskelijan on mahdollista saada korkeakouluopinnoista riittävät valmiudet rokottamiseen, jolloin työelämään siirtyvillä uusilla terveydenhuollon ammattilaisilla on kattava ja laadukas rokottamisen perusta. Näin ollen he voivat jatkaa rokotusosaamisensa kehittämistä tulevaisuudessa ja tukea omaa ammatillista kasvuun.

7.2 Luotettavuus ja eettisyys

Eri tutkimusmenetelmien käyttö eli triangulaatio parantaa opinnäytetyön luotettavuutta. Koska opinnäytetyömme ensisijainen tutkimusmenetelmä oli kvantitatiivinen eli määrällinen, tulee meidän pohtia myös opinnäytetyön reliabiliteettia ja validiteettia, eli sitä, miten opinnäytetyömme tuloksia voidaan hyödyntää. Mutta koska opinnäytetyössämme on myös kvalitatiivisia eli laadullisia piirteitä, ei reliabiliteettia ja validiteettia voida arvioida täysin luotettavasti. Tämän vuoksi mietimme myös opinnäytetyömme yleistettävyyttä. Reliabiliteetti kertoo tulosten pysyvyydestä ja tarkastelee myös, voidaanko samalla menetelmällä uudelleen toteutettuna saada samanlaiset tulokset. Keräsimme opinnäytetyössämme tietoa opiskelijoiden kokemuksista, joten jos kysely toistettaisiin, sen tulokset eivät voi koskaan olla täysin samanlaisia. Vaikka toistettaessa käytettäisiin täysin samaa kyselylomaketta täysin samoille ihmisille, muuttuvat ihmisten omat kokemukset aina ajan kuluessa. (Hiltunen 2009.)

Noudatimme opinnäytetyössämme hyviä yleisiä eettisiä käytäntöjä ja tutkimuseettisen neuvottelukunnan laatimaa ohjeistusta hyvästä tieteellisestä käytännöstä, jolloin työstä tuli eettisesti luotettava. Ohjeistuksen mukaan hyviä tieteellisiä toimintatapoja ovat rehellisyys, yleinen huolellisuus ja tarkkuus työn jokaisessa vaiheessa. Olemme huolellisesti maininneet kaikki käyttämämme lähteet ja antaneet alkuperäisten tekstien luojille tunnustuksen tekemästään työstä. Teimme opinnäytetyöllemme plagiointitarkastuksen, josta saimme tulokseksi 5 %, ja suurin osa yhteneväisyyksistä liittyi Rokotusosaamisen perusteet -opintojakson tavoitteisiin, joita ei ole tarkoituksenmukaista kertoa omin sanoin. Haimme opinnäytetyön toteutusta varten tutkimusluvan Metropolia Ammattikorkeakoululta ennen kyselyn toteuttamista, joka noudattaa myös hyviä tieteellisiä käytäntöjä. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2013.)

Validiteetti kertoo mitattavan asian tarkkuudesta ja laadusta (Hiltunen 2009). Olemme ottaneet validiteetin huomioon koko opinnäytetyön prosessissa, ja olemme aloittaneet opinnäytetyön suunnittelun määrittelemällä keskeiset käsitteet ja hakemalla materiaalia eri lähteistä. Opinnäytetyössämme oli huolellisesti suunniteltu otanta ja toteuttamisajankohta. Kyselylomakkeen kysymykset valittiin vastaamaan tutkimuskysymyksiin ja niillä mitattiin laajasti opiskelijoiden kokemuksia opintojakson sisällöstä. Suunnittelimme kyselylomakkeen ulkoasun siistiksi ja yksinkertaiseksi, jolloin vastaajan pääpaino pysyi kysymyksiin vastaamisessa. Informoimme myös vastaajia niin e-lomakkeen tiedoissa (liite 3) kuin saatelomakkeella (liite 2) opinnäytetyömme tarkoituksesta. Kyselylomakkeen luo-

misen jälkeen toteutimme esitestauksen, jolla saimme tietoomme mahdollisia epäselvyyksiä tai ristiriitoja kyselylomakkeella. Varmistaaksemme kyselylomakkeen yhdenmukaisuuden, kaikki kohderyhmän opiskelijat saivat saman viestin, joka sisälsi saman linkin kyselyyn.

Kaikki vastaajat vastasivat kaikkiin suljettuihin kysymyksiin, mutta vain noin puolet vastaajista vastasivat avoimiin kysymyksiin. Opinnäytetyömme vastausprosentti oli 12,5 %, eli opinnäytetyön ei voida sanoa vastaavan yleisiä mielipiteitä opintojakson sisällöstä, mutta saamistamme vastauksista voidaan kuitenkin saada yleiskuva, millaisena opiskelijat ovat kokeneet sisällön. Mielestämme syy pienelle vastausprosentille saattaa selittyä sillä, että opintojakso oli loppunut jo ennen kyselylomakkeen lähettämistä, jolloin osa vastaajista on saattanut jo unohtaa opintojakson sisällön, eikä osalla ole välttämättä ollut kiinnostusta antaa palautetta vanhasta opintojaksosta tai osallistua opinnäytetyömme toteuttamiseen.

Opinnäytetyöhön osallistuminen oli täysin vapaaehtoista. Osallistumisen pystyi keskeyttämään kyselylomakkeen missä vaiheessa tahansa. Kyselyn vastaukset eivät tallentuneet kesken kyselylomakkeen täyttöä, vaan osallistujien tuli vielä erikseen tallettaa vastauksensa kyselyn lopussa. Kyselyyn vastaamisesta ei maksettu palkkiota tai muuta korvausta. Ohjaajamme lähetti kyselyn linkin kohderyhmän opiskelijoille, jolloin heidän tietonsa eivät tulleet missään vaiheessa opinnäytetyön tekijöiden tietoon. Näin saavutettiin täydellinen anonymiteetti. Kyselylomakkeelle saadut tiedot tallentuivat Metropolia Ammattikorkeakoulun e-lomakepalveluun, josta ne tuhottiin opinnäytetyön päättyessä. Kyseessä oli opinnäytetyö, ja kyselylomakkeella kerätyt anonyymit tiedot esitettiin opinnäytetyössä niin, ettei niistä voinut tunnistaa vastaajaa. Opinnäytetyö julkaistaan avoimesti saatavilla olevaan Theseus-tietokantaan.

7.3 Kehittämisehdotukset

Saamiemme tulosten perusteella opiskelijat ovat olleet pääsääntöisesti tyytyväisiä opintojakson sisältöön. Olemme itsekkin sitä mieltä, ettei opintojakson sisältöön ole tarpeen tehdä muutoksia. Opiskelijoiden vastauksissa suosituin kehittämissuositus opintojaksolle oli simulaatioharjoittelun ja lähiopiskelun lisääminen, mutta omasta mielestämme se ei ole tarpeen, sillä käytännön harjoittelua on saatavilla sitä tarvitseville Rokotusosaamisen syventäminen -opintojaksolla.

Eniten kehitettävää omaan opinnäytetyöhömmen liittyen on kyselyn toteuttamisessa. Vastausprosentti olisi ollut mahdollisesti korkeampi, jos kysely olisi toteutettu joko opintojakson yhteydessä tai heti sen päätyttyä. Tällöin opiskelijoiden motivaatio osallistua olisi ollut todennäköisesti parempi, kuin opinnäytetyömme toteutusajankohdassa. Kohderyhmä voisi olla myös laajempi, esimerkiksi kaikki opintojakson suorittaneet opiskelijat Metropoliasissa, tai jopa koko Suomessa.

Näillä muutoksilla saavutettava mahdollinen vastausprosentin kasvu mahdollistaisi tarkemman tilastollisen analysoinnin opinnäytetyön tekemisessä, mikä edesauttaisi tässä aihealueessa kehittymistä. Jos tulokset olisivat laajemmin yleistettävissä, opinnäytetyötä voitaisiin tällöin hyödyntää jatkossa paremmin esimerkiksi opintojakson kehittämisessä.

Koska opintojaksoa ei ilmeisesti ole tarkasteltu vuoden 2016 jälkeen, olisi mielestämme hyvä tehdä tämän opinnäytetyön kaltainen tutkimus laajemmalle kohderyhmälle. Verkko-opiskelu on kehittynyt viidessä vuodessa, kuten myös teknologian käyttö on yleistynyt ihmisten arjessa. Koronaviruspandemian vuoksi verkossa työskentelyn mahdollisuudet ovat myös laajentuneet, minkä vuoksi ihmisten on pitänyt mukautua etätyöskentelyyn uudella tavalla. Olisi hyvä selvittää, mitä opiskelijat kokevat tarvitsevansa opintojaksolta, ja millaiset työskentelytavat olisivat opiskelijoiden mielestä toimivimpia. Myös opintojakson ulkoasua voisi mielestämme kehittää inspiroivampaan muotoon, jolloin se myös houkuttelisi opiskelijat oppimaan aiheesta lisää. Koska nykyteknologia mahdollistaa nopeiden muutosten toteuttamisen pienellä vaivalla, olisi myös hyvä, jos opintojakson työtilaa ja sisältöjä tarkistettaisiin ja tarpeen mukaan päivitetäisiin aktiivisemmin.

7.4 Ammatillinen kasvu

Tämä opinnäytetyö on meidän molempien ensimmäinen, ja näin ollen olemme saaneet paljon kokemusta opinnäytetyön tekemisestä ja sen prosessista. Tämän opinnäytetyön aihe oli vasta toinen hakuvaihtoehtomme, koska emme olleet varmoja, kuinka hyvin suoriutuisimme opinnäytetyön toteuttamisesta kyselylomakkeella ja soveltamaan eri tutkimusmenetelmiä. Metropolia Ammattikorkeakoulun opinnäytetyön prosessi on jaettu kolmeen osaan, sijoittuen kahdelle lukukaudelle. Olemme kehittyneet opinnäytetyön aikana erityisesti aikatauluttamisessa ja työn jakamisessa. Aikatauluttamistamme on helpottanut prosessiin kuuluvat seminaarit ja ohjauskeskustelut.

Aloitimme opinnäytetyön prosessin päättämällä yhdessä työmme viitekehyksen, etsimällä itsenäisesti tietoa aiheista ja kirjoittamalla teoreettisia lähtökohtia. Käytimme eri tietokantoja tiedon etsimiseen, ja näin myös opimme käyttämään uusia tietokantoja tiedonlähteinä. Saimme molemmat erittäin paljon uutta tietoa rokottamiseen ja rokotteisiin liittyen, sekä saimme syvennettyä jo oppimaamme tietoa. Meillä ei ollut aiempaa kokemusta tutkimuksellisesta työstä tai sen toteuttamisesta, joten etsimme yhdessä paljon tietoa eri menetelmien ominaispiirteistä. Näin päädyimme opinnäytetyössämme metodologiseen triangulaatioon, eli yhdistämään eri tutkimusmenetelmiä. Tästä tutkimusmenetelmästä olemme molemmat oppineet erittäin paljon opinnäytetyöprosessin aikana. Opimme myös käyttämään Metropolia Ammattikorkeakoulun e-lomakepohjaa ja luomaan tutkimuskysymyksiin vastaavia kysymyksiä, sekä rajaamaan epäoleellisia kysymyksiä pois. Teimme myös ensimmäistä kertaa kyselylomakkeen esitestauksen sekä tutkimuslupahakemuksen. Tutkimuslupaa hakiessamme jouduimme hyväksymään epävarmuutta ja tiedottomuutta, jota uuden tilanteen edessä usein ilmenee. Kun tutkimuslupahakemus tuli hyväksyttynä takaisin olimme varmoja, että opinnäytetyömme valmistuu suunnitellussa ajassa.

Opinnäytetyön yhtenä tärkeänä tavoitteena on harjaantua käyttämään yhtä valittua toteutustapaa. Me molemmat koemme oppineemme erittäin kattavasti kyselylomakkeella toteutetusta kyselystä, sekä kvalitatiivisen ja kvantitatiivisen tutkimuksen toteuttamisesta. Tämän opinnäytetyön toteuttaminen on vahvistanut meidän molempien jo ennestään positiivisia asenteita liittyen rokotuksiin ja rokottamiseen. Koemme myös tämän opinnäytetyön vahvistaneen meidän omaa motivaatiotamme toimia osaavina rokottajina tulevaisuudessa, sekä teoreettista osaamista liittyen laadukkaaseen rokotusosaamiseen. Vaikka opinnäytetyön aihe ei ollutkaan meidän ensimmäinen vaihtoehtomme, olemme kuitenkin molemmat erittäin tyytyväisiä, että saimme toteuttaa tämän opinnäytetyön, ja uskalsimme mennä oman mukavuusalueemme ulkopuolelle.

Lähteet

Bomberg, Anni & Lehto Marleena 2017. Terveystenhoitajaopiskelijoiden kokemukset Rokotusosaamisen syventäminen -opintojaksosta. Opinnäytetyö. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. Sosiaali- ja terveysala. Hoitotyön koulutusohjelma. 1-2, 28-42. <<https://www.theseus.fi/handle/10024/128847>>. Viitattu 20.10.2020.

Desbouys, Lucille & Grison, Sabine & Launay, Odile & Loulergue, Pierre 2015. Influenza vaccination competence of nurses in France: A survey in nursing schools. Brief report. American Journal of Infection Control 44 (2). 236-238. <<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0196655315009864>>. Viitattu 19.10.2020.

Haapamäki, Jukka 2018. Korkeakoulujen aloittajien ikäjakauma. Vipunen – opetushallinnon tilastopalvelu. Tilastoneuvos-blogi. <<https://tilastoneuvos.vipunen.fi/2018/10/15/korkeakoulujen-aloittajien-ikajakauma/>>. Viitattu 27.2.2021.

Hiltunen, Leena 2009. Validiteetti ja reliabiliteetti. Graduryhmä 18.2.2009. Jyväskylän Yliopisto. <http://www.mit.jyu.fi/ope/kurssit/Graduryhma/PDFt/validius_ ja_reliabiliteetti.pdf>. Viitattu 5.3.2020.

Kankkunen, Päivi & Vehviläinen-Julkunen, Katri 2013. Tutkimus hoitotieteessä. 3., uudistettu painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy. 57, 60, 62, 66-67, 73, 75.

Keränen, Vesa & Penttinen, Jukka 2007. Verkkomateriaalin tuottajan opas. Jyväskylä: Wsoy.

Koli, Hanne. 2008. Verkko-ohjauksen käsikirja. Helsinki: Finn Lectura Oy.

Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä 559/1994. Annettu Naantalissa 28.6.1994. <<https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19940559?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=2015%2F1659%20>>. Viitattu 22.10.2020.

Leino, Tuija 2017. Rokottaminen. Terveyskirjasto. Lääkärikirja Duodecim. Kustannus Oy Duodecim 4.9.2017. <https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk00798>. Viitattu 19.10.2020.

Myllys, Kaisa & Patronen, Katri 2015. Hoitotyön opiskelijoiden kokemukset Rokotusosaamisen perusteiden verkko-opinnoista. Opinnäytetyö. Helsinki: Metropolia ammattikorkeakoulu. Sosiaali- ja terveysala. Hoitotyön koulutusohjelma. 2, 18, 41-42. <<http://theseus.fi/handle/10024/93348>>.

Mäkitalo, Eino & Wallinheimo, Kirsi 2012. Virtuaaliset ympäristöt – Innostava oppiminen, tehokas koulutus. E-kirja. Vantaa: Talentum Media Oy.

Nikula, Anne 2011. Vaccination Competence. The Concept and Evaluation. Akateeminen väitöskirja. Turun yliopisto. 5, 30-32, 42-43. <<https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/72549/AnnalesD995Nikula.pdf?sequence=1&isAllowed=y>>.

Nikula, Anne 2020. TtT, opinnäytetyön ohjaaja. Helsinki. Suullinen ohjaus 26.10.2020.

Nikula, Anne & Elonsalo, Ulpu & Armanto, Annukka & Thomander, Heli 2020. Rokotusosaamisen koulutuksella voidaan tukea rokotusmyönteisyyttä. Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti

57 (3) 247-251. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/345727/Nikula_ym_Syyskuu2020.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

Nikula, Anne & Hupli, Maija & Rapola, Satu & Leino-Kilpi Helena 2009. Vaccination Competence. Public Health Nursing 26 (2). 178.

Perifanou, Dimitra & Konstantinou, Eleni & Ahokas, Aija & Aumatel, Xavier Palomar & Baroy, Joan Carles Casas & Cavani, Daniela & Estragues, Paola Galbany & Ferri, Paola & Gradellini, Cinzia & Grendova, Kristina & Lahti, Sari & Machajova, Michaela & Mas, Montserrat Romero & Mecugni, Daniela & Nikula, Anne & Prnova, Janka & Pujol, Carme Roure & Thomander, Heli & Sakellari, Evanthia 2020. Online Education for Vaccination Competence Among Health Sciences Students. Studies in Health Technology and Informatics. Volume 272 The Importance of Health Informatics in Public Health during a Pandemic: 267-271. IOS Press BV, Amsterdam.

Rokotusosaamisen perusteet, syksy 2020. Moodle-oppimisympäristön suljettu opintojakso. 2015. Metropolia Ammattikorkeakoulu - Turun ammattikorkeakoulu - Diakonia-ammattikorkeakoulu - Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

Sosiaali- ja terveysministeriö 2021. Koronavirus ja kehitteillä olevat rokotteet. Päivitetty 26.2.2021. <<https://stm.fi/koronavirusrokotteet>>. Viitattu 7.3.2021

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus rokotuksista 149/2017. Annettu Helsingissä 9.3.2017. <<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2017/20170149>>. Viitattu 27.10.2020.

Tartuntatautilaki 1227/2016. Annettu Helsingissä 21.12.2016. <<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2016/20161227?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=tartuntatautilaki>>. Viitattu 27.10.2020.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2019a. Miksi rokotuksia tarvitaan? Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 22.11.2019. <<https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/tietoa-rokotuksista/miksi-rokotuksia-tarvitaan->>>. Viitattu 19.10.2020.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2019b. Mitä rokottajan tulee osata? Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 20.12.2019. <<https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/tietoa-rokotuksista/rokotusosaamisen-osoittaminen/mita-rokottajan-tulee-osata->>>. Viitattu 20.10.2020.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2019c. Terveydenhoitaja. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 18.10.2019. <<https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/peruspalvelut/opiskeluhoito/kouluterveydenhuolto/toimijat/terveydenhoitaja>>. Viitattu 26.10.2020.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2020a. Usein kysyttyä rokotuksista. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2.9.2020. <<https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/tietoa-rokotuksista/usein-kysytty-rokotuksista>>. Viitattu 19.10.2020.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2020b. Mitä rokotteet sisältävät? Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 5.8.2020. <<https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/tietoa-rokotuksista/usein-kysytty-rokotuksista/mita-rokotteet-sisaltavat-#Apuaineet>>. Viitattu 19.10.2020.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2020c. Rokotusosaamisen osoittaminen. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 23.6.2020. <<https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/tietoa-rokotuksista/rokotusosaamisen-osoittaminen>>. Viitattu 20.10.2020.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2020d. HPV- eli papilloomavirusrokote. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 25.9.2020. <<https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/rokotteet-a-o/hpv-eli-papilloomavirusrokote>>. Viitattu 3.3.2021.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2021a. Tilannekatsaus koronaviruksesta. Päivitetty 5.3.2021. <<https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/ajankohtaista/ajankohtaista-koronaviruksesta-covid-19/tilannekatsaus-koronaviruksesta>>. Viitattu 7.3.2021.

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2021b. COVID-19-rokotusten edistyminen. Päivitetty 6.3.2021. <https://www.thl.fi/episeuranta/rokotukset/koronarokotusten_edistyminen.html>. Viitattu 7.3.2021.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2013. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa, Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2012. <https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf>. Viitattu 20.1.2021.

Viren Krista & Väänänen Jenni 2016. Rokotusosaamisen opetuksen kehittäminen ammattikorkeakoulujen hoitotyön tutkinto-ohjelmissa – Opiskelijoiden arvio Rokotusosaamisen perusteet (2 op.) -opintojaksosta. Opinnäytetyö. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. Sosiaali- ja terveysala. Hoitotyön koulutusohjelma. 2, 22-37. <<https://www.theseus.fi/handle/10024/105296>>.

Kyselylomakkeen kysymykset

Tässä liitteessä esitetään kyselylomakkeella opiskelijoilta kysyttävät kysymykset.

Taustatiedot:

Tutkinto, jota opiskelet:

Sairaanhoitaja

Ensihoitaja

Kätilö

Terveydenhoitaja

Ikä:

Alle 20

21-25

26-30

31-35

36-40

41-45

Yli 45

Opintojakson sisältö:

1- Täysin samaa mieltä

2- Jokseenkin samaa mieltä

3- En osaa sanoa

4- Jokseenkin eri mieltä

5- Täysin eri mieltä

Sisältö vastasi odotuksiani: 1-5

Sisältö vastasi opintojaksolle asetettuja tavoitteita 1-5

Opintojakson sisällön rakenne oli looginen 1-5

Tietoperusta:

1- Täysin samaa mieltä

2- Jokseenkin samaa mieltä

3- En osaa sanoa

4- Jokseenkin eri mieltä

5- Täysin eri mieltä

Osaamiseni vahvistui...

Rokottamisen hyödyistä 1-5

Rokotteilla hankittavasta immuniteetista 1-5

Rokotuksilla ehkäistävistä taudeista 1-5
Kansallisesta rokotusohjelmasta 1-5
Kansallisesta rokotusohjelmasta poikkeamisesta 1-5
Erityisryhmien rokottamisesta 1-5
Rokotustarpeen arvioinnista ja rokotussuunnitelmasta 1-5
Rokottamisen vasta-aiheista 1-5
Rokotteiden haittavaikutuksista 1-5
Rokottamisen varotoimista 1-5
Rokotteiden antotavoista 1-5
Rokotuksilla ehkäistävien tautien esiintyvyydestä Suomessa ja ulkomailla 1-5

Koin saaneeni kaiken tarpeellisen tiedon rokottamisesta opintojaksolta kyllä-en

Rokottamistaidot:

- 1- Täysin samaa mieltä
- 2- Jokseenkin samaa mieltä
- 3- En osaa sanoa
- 4- Jokseenkin eri mieltä
- 5- Täysin eri mieltä

Osaamiseni vahvistui...

Rokotteiden käsittelyssä 1-5
Rokotettavan ohjauksessa 1-5
Rokotustilanteessa toimimisessa 1-5

Koin saaneeni opintojaksolta riittävästi valmiuksia rokottamiseen: kyllä-en

Tentti:

Tentti oli mielestäni oppimistilanne: kyllä-ei
Tentti vahvisti opintojaksolla oppimaani: kyllä-ei
Tentti vahvisti rokotusosaamistani: kyllä-ei
Avoin palaute tentistä:

Tehtävät ja portfolioyöskentely:

- 1- Täysin samaa mieltä
- 2- Jokseenkin samaa mieltä
- 3- En osaa sanoa
- 4- Jokseenkin eri mieltä
- 5- Täysin eri mieltä

portfolioyöskentely vahvisti tiedollista osaamistani: 1-5

portfoliotyöskentely vahvisti rokottamistaitojani: 1-5

Muut tehtävät vahvistivat tiedollista osaamistani: 1-5

Muut tehtävät vahvistivat rokottamistaitojani: 1-5

Avoin palaute oppimistehtävistä:

Asenteet ja mielikuvat:

Miten opintojakso vaikutti asenteeseesi tai mielikuviisi rokotteista? Positiivisesti – negatiivisesti – ei vaikutusta

Miten opintojakso vaikutti asenteeseesi tai mielikuviisi rokottamisesta? Positiivisesti – negatiivisesti – ei vaikutusta

Tähän voit kertoa lisää opintojakson vaikutuksista asenteeseesi tai mielikuviisi rokotteista ja rokottamisesta:

Opintojakson kehittäminen

Mitkä asiat opintojakson sisällöstä koit erityisen tärkeänä?

Tulisiko mielestäsi opintojaksolle lisätä jotain sisältöä? Mitä?

Jättäisitkö jotain sisältöä pois opintojaksolta? Mitä?

Miten kehittäisit opintojaksoa tulevaisuudessa?

Saatekirje

Tässä liitteessä on esitetty kohderyhmän opiskelijoille lähetetty saatekirje.

Hei, sinä Rokotusosaamisen perusteet -opintojakson suorittanut opiskelija!

Opinnäytetyössämme toteutamme kyselyn, jonka avulla selvitämme, miten sairaanhoitaja- ja ensihoitajaopiskelijat ovat kokeneet rokotustietojensa ja -taitojensa vahvistuneen, ovatko opiskelijoiden mielikuvat tai asenteet rokotuksia ja rokottamista kohtaan muuttuneet valtakunnallisella Rokotusosaamisen perusteet -opintojaksolla, sekä miten opintojaksoa tulisi kehittää tulevaisuudessa. Opinnäytetyömme tavoitteena on ensisijaisesti opiskelijoiden hyvän rokotusosaamisen turvaaminen tulevaisuudessa varmistamalla opetuksen laadukkuus. Tätä kautta taataan terveydenhuollon ammattilaisten laadukas rokotusosaaminen ja edistetään kansalaisten terveyttä.

Vuoden 2019 joulukuussa Kiinan Wuhanista lähti liikkeelle SARS-CoV2-viruksen aiheuttama COVID-19-tauti. Virus aiheuttaa äkillisen hengitystieinfektion, ja voi olla jopa hengenvaarallinen yli 70-vuotiaille ja riskiryhmiin kuuluville. Virus julistettiin maailmanlaajuisesti pandemiaksi maaliskuussa 2020. Joulukuussa 2020 Euroopan unionin komissio hyväksyi koronarokotteen myynnin sen jäsenmaille, ja ensimmäiset koronaviirusrokotteet saapuivat Suomeen 2020 joulukuun lopussa. Tammikuun loppuun mennessä Suomessa on rokotettu noin 50 000 ihmistä COVID-19-tautia vastaan. Suomi tarvitsee osaavia rokottajia myös koronarokotusten antamisessa. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2021a; Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2021b; Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus 2021; Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2020a.)

Kyselymme sisältää suljettuja ja avoimia kysymyksiä. Kyselyn alussa on muutama taustatietokysymys, muut kysymykset koskevat kokemuksia opintojakson sisällöstä. Kyselyyn vastaaminen vie aikaa noin 8 minuuttia. Kyselylomake on avoinna kaksi viikkoa ajanjaksolla 9.2.- 21.2.2021.

Noudatamme opinnäytetyössämme ohjeistusta hyvistä tieteellisistä käytännöistä, sekä Metropolia Ammattikorkeakoulun yleisiä eettisiä ohjeita. Olemme saaneet tutkimusluvan Metropolia Ammattikorkeakoulun osaamisaluepäällikkö Päivi Haaralalta. Keräämme ja säilytämme aineiston tietoturvakäytäntöjen mukaisesti ja opinnäytetyön valmistumisen jälkeen hävitämme aineiston asianmukaisesti. Valmis opinnäytetyö julkaistaan Theseus-opinnäytetöiden tietokannassa huhtikuussa 2021.

Vastauksesi ovat erittäin tärkeitä opinnäytetyön toteuttamisen kannalta ja vastauksillasi pystyt vaikuttamaan Rokotusosaamisen perusteet -opintojakson kehittämiseen tulevaisuudessa. Kyselyyn osallistuminen on vapaaehtoista. Vastaamalla tähän kyselyyn annat suostumuksen opinnäytetyöhön osallistumisesta. Voit lopettaa kyselyyn vastaamisen missä vaiheessa tahansa.

Jos sinulla on mitä tahansa kysyttävää, voitte olla meihin yhteydessä sähköpostitse. Menestystä opinnoissa ja kiitos vastauksistasi jo etukäteen!

Yhteistyöterveisin,

Terveystieteiden opettajat Lilja Tatti

Maaria Tuominen

Opinnäytetyön ohjaaja: TtT Anne Nikula

Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy / Terveys -osaamisalue

Kyselylomake

Tässä on avattuna opinnäytetyömme kyselylomake.

Sairaanhoitaja- ja ensihoitajaopiskelijoiden kokemuksia Rokotusosaamisen perusteet -opintojakson sisällöstä

Hei Rokotusosaamisen perusteet -opintojakson suorittanut opiskelija!

Tämä kyselylomake on osa opinnäytetyötämme *Sairaanhoitaja- ja ensihoitajaopiskelijoiden kokemuksia Rokotusosaamisen perusteet -opintojakson sisällöstä*.

Lomakkeesta kerättyä materiaalia käytetään kartoittamaan, miten Rokotusosaamisen perusteet -opintojakson suorittaneet opiskelijat ovat kokeneet rokotustietojensa ja -taitojensa vahvistuneen, ovatko opiskelijoiden mielikuvat tai asenteet rokotuksia ja rokottamista kohtaan muuttuneet, sekä miten opintojaksoa tulisi kehittää tulevaisuudessa.

Opinnäytetyömme tavoitteena on ensisijaisesti opiskelijoiden hyvän rokotusosaamisen turvaaminen tulevaisuudessa varmistamalla opetuksen laadukkuus. Tätä kautta taataan terveydenhuollon ammattilaisten laadukas rokotusosaaminen ja edistetään kansalaisten terveyttä.

Lomakkeen täyttämiseen kuluu aikaa noin 8 minuuttia.

Kyselyyn on mahdollista vastata 9.2.- 21.2.2021 välisenä aikana.

Keräämme ja säilytämme aineiston tietoturvakäytäntöjen mukaisesti ja opinnäytetyön valmistuksen jälkeen hävitämme aineiston asianmukaisesti. Yksittäisiä vastaajia ei voida tunnistaa missään aineiston käsittelyvaiheessa tai aineiston analysoinnista tuotetusta raportista. Valmis opinnäytetyö julkaistaan Theseus-opinnäytetöiden tietokannassa huhtikuussa 2021.

Vastauksesi ovat erittäin tärkeitä opinnäytetyön toteuttamisen kannalta ja vastauksillasi pystyt vaikuttamaan Rokotusosaamisen perusteet -opintojakson kehittämiseen tulevaisuudessa. Kyselyyn osallistuminen on vapaaehtoista.

Ole hyvä ja vastaa kaikkiin kysymyksiin. Lähetä lopuksi vastauksesi painamalla "Valmis" -painiketta.

Jos sinulla on mitä tahansa kysyttävää, voit olla meihin yhteydessä sähköpostitse.

Kiitos vastauksistasi jo etukäteen ja aurinkoista kevättä!

Unfortunately this questionnaire is available only in Finnish.

Terveisin,

Terveydenhoitajaopiskelijat:

Lilja Tatti

Maaria Tuominen

Opinnäytetyön ohjaaja:

TtT Anne Nikula

Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy / Terveys -osaamisalue

Suostumus:

Olen tietoinen tietosuojasta ja ymmärrän sen.

Olen saanut tiedot opinnäytetyöhön mahdollisesti liittyvästä henkilötietojen keräämisestä, käsittelystä ja luovuttamisesta ja minun on ollut mahdollista tutustua opinnäytetyöhön liittyvään tietosuojaselosteeseen.

Lisää tietoa tietosuojasta sivustolta: <https://tietosuoja.fi/gdpr>

Minua ei ole painostettu eikä houkuteltu osallistumaan opinnäytetyöhön. Minulla on ollut riittävästi aikaa harkita osallistumistani opinnäytetyöhön.

Ymmärrän, että osallistumiseni on vapaaehtoista ja että voin peruuttaa tämän suostumukseni koska tahansa syytä ilmoittamatta. Olen tietoinen siitä, että mikäli keskeytän opinnäytetyöhön liittyvään kyselyyn osallistumisen tai peruutan suostumuksen, minusta keskeyttämiseen ja suostumuksen peruuttamiseen mennessä kerättyjä vastauksia ei käytetä osana opinnäytetyötä.

Hyväksyn tähän kyselyyn anonyymisti vastaamalla tietojen käytön opinnäytetyön toteuttamisessa.

Taustatiedot:

1. Tutkinto, jota opiskelet:

- Sairaanhoidtaja
- Ensihoitaja
- Kätilö
- Terveystenhoitaja

2. Ikä:

- Alle
- 21-25
- 26-30
- 31-35
- 36-40
- 41-45
- Yli 45

20

Opintojakson sisältö:

1- Täysin samaa mieltä

2- Jokseenkin samaa mieltä

3- En osaa sanoa

4- Jokseenkin eri mieltä

5- Täysin eri mieltä

3. Sisältö vastasi odotuksiani: 1-5

4. Sisältö vastasi opintojaksolle asetettuja tavoitteita: 1-5

5. Opintojakson sisällön rakenne oli looginen: 1-5

Tietoperusta:

1- Täysin samaa mieltä

2- Jokseenkin samaa mieltä

3- En osaa sanoa

4- Jokseenkin eri mieltä

5- Täysin eri mieltä

Osaamiseni vahvistui...

6. Rokottamisen hyödyistä 1-5

7. Rokotteilla hankittavasta immuniteetista 1-5

8. Rokotuksilla ehkäistävistä taudeista 1-5

9. Kansallisesta rokotusohjelmasta 1-5

10. Kansallisesta rokotusohjelmasta poikkeamisesta 1-5

11. Erityisryhmien rokottamisesta 1-5

12. Rokotustarpeen arvioinnista ja rokotussuunnitelmasta 1-5

13. Rokottamisen vasta-aiheista 1-5

14. Rokotteiden haittavaikutuksista 1-5

15. Rokottamisen varotoimista 1-5

16. Rokotteiden antotavoista 1-5

17. Rokotuksilla ehkäistävien tautien esiintyvyydestä Suomessa ja ulkomailla 1-5

18. Koin saaneeni kaiken tarpeellisen tiedon rokottamisesta opintojaksolta: kyllä-en

Rokottamistaidot:

1- Täysin samaa mieltä

2- Jokseenkin samaa mieltä

3- En osaa sanoa

4- Jokseenkin eri mieltä

5- Täysin eri mieltä

Osaamiseni vahvistui...

19. Rokotteiden käsittelyssä 1-5

20. Rokotettavan ohjauksessa 1-5

21. Rokotustilanteessa toimimisessa 1-5

22. Koin saaneeni opintojaksolta riittävästi valmiuksia rokottamiseen: kyllä-en

Tentti:

23. Tentti oli mielestäni oppimistilanne: kyllä-ei

- 24. Tentti vahvisti opintojaksolla oppimaani: kyllä-ei
- 25. Tentti vahvisti rokotusosaamistani: kyllä-ei
- 26. Avoin palaute tentistä:

Tehtävät ja portfolioyöskentely:

- 1- Täysin samaa mieltä
- 2- Jokseenkin samaa mieltä
- 3- En osaa sanoa
- 4- Jokseenkin eri mieltä
- 5- Täysin eri mieltä

- 27. Portfolioyöskentely vahvisti tiedollista osaamistani 1-5
- 28. Portfolioyöskentely vahvisti rokottamistaitojani 1-5
- 29. Muut tehtävät vahvistivat tiedollista osaamistani 1-5
- 30. Muut tehtävät vahvistivat rokottamistaitojani 1-5
- 31. Avoin palaute oppimistehtävistä:

Asenteet ja mielikuvat:

- 32. Miten opintojakso vaikutti asenteeseesi tai mielikuviisi rokotteista? Positiivisesti – negatiivisesti – ei vaikutusta
- 33. Miten opintojakso vaikutti asenteeseesi tai mielikuviisi rokottamisesta? Positiivisesti – negatiivisesti – ei vaikutusta
- 34. Tähän voit kertoa lisää opintojakson vaikutuksista asenteeseesi tai mielikuviisi rokotteista ja rokottamisesta.

Opintojakson kehittäminen:

- 35. Mitkä asiat opintojakson sisällöstä koit erityisen tärkeänä?
- 36. Tulisiko mielestäsi opintojaksolle lisätä jotain sisältöä? Mitä?
- 37. Jättäisitkö jotain sisältöä pois opintojaksolta? Mitä?
- 38. Miten kehittäisit opintojaksoa tulevaisuudessa?

Painathan vielä seuraavalla sivulla "Valmis" -painiketta tallentaaksesi vastauksesi.

Vastauksesi ovat erittäin tärkeitä opinnäytetyön toteuttamisen kannalta ja vastauksillasi pystyt vaikuttamaan Rokotusosaamisen perusteet -opintojakson kehittämiseen tulevaisuudessa.

Kiitos vastauksistasi ja aurinkoista kevättä!